

Uppföljning av anslag 2:4 Krisberedskap 2011

Redovisning av uppdrag 9 i MSB:s
regleringsbrev för 2012

MSB:s kontaktpersoner:
Helen Kasström, 010-240 42 75

Publikationsnummer MSB 373-12
ISBN 978-91-7383-214-4

Förord

Regeringen har i flera sammanhang lyft fram att förmågan till samverkan måste utvecklas inom krisberedskapsområdet. Denna uppföljning av 2:4-anslaget ska läsas mot den bakgrunden:

För att samhället ska ha en tillräcklig förmåga när en störning eller kris inträffar, krävs samverkan mellan ansvariga aktörer på alla samhällsnivåer. Denna samverkan måste vara etablerad redan i det förebyggande och förberedande skedet för att fungera tillfredsställande när något inträffar.

En god krisberedskap kräver därför att såväl offentliga som privata aktörer inte bara fokuserar på den egna organisationens förmåga, utan även på de externa beroenden som finns och den samverkan som krävs för att samhället som helhet ska fungera vid en kris.

Det är med dessa utgångspunkter som MSB fördelar anslaget 2:4 Krisberedskap. Anslaget fungerar som en katalysator för samverkan och gemensam utveckling av samhällets förmåga. Detta sker bland annat genom finansiering av utvecklingsprojekt som myndigheter bedriver tillsammans och genom ersättning till kommuner och landsting för de uppgifter de har ålagts av staten inom ramen för krisberedskapsarbetet.

Uppföljningen visar att anslaget under 2011 i hög grad har bidragit till att samordning och samverkan kommit till stånd mellan olika aktörer. MSB bedömer att anslaget fungerar som ett viktigt incitament för att stärka arbetet med gemensamma initiativ, samtidigt som det medför en mer effektiv användning av statens resurser då det motverkar dubbelarbete och stimulerar samarbete.

Anslaget 2:4 Krisberedskap finansierar åtgärder som stärker samhällets samlade beredskap samt åtgärder som syftar till att skapa eller vidmakthålla en grundläggande försvarsförmåga. Samtidigt utgör den verksamhet som finansieras med anslaget endast en liten del av det samlade arbete som görs inom krisberedskapsområdet.

Eftersom olika krisberedskapsåtgärder – som kan vara finansierade på olika sätt – tenderar att förstärka varandra, är det svårt att skilja ut vilken exakt betydelse var och en av de olika åtgärderna har på den samlade förmågan. Bedömningen av samhällets krisberedskapsförmåga sker i första hand genom den process som mäter myndigheternas och länens förmåga. Denna återges i rapporten *Samlad bedömning 2011 – en bild av risker och förmågor inom svensk krisberedskap*.

I den här rapporten redovisar vi en uppföljning av den del av samhällets krisberedskapsarbete som finansieras av anslaget 2:4 Krisberedskap. Uppföljningsarbetet sker i en kontinuerlig process som involverar de aktörer som tilldelas medel. Arbetet med uppföljningen fortsätter därför efter denna

rapportering, i enlighet med den planering som MSB och aktörerna har för uppföljningsarbetet i stort.

Helena Lindberg
Generaldirektör

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Innehållsförteckning

1. Inledning	8
1.1 Krisberedskapsanslaget	8
1.1.1 Finansieringsprinciper	9
1.2 Om uppföljningen	11
1.2.1 Metod för uppföljning	11
1.2.2 Avgränsningar	12
1.2.3 Att bedöma effekter	13
2. Sammanfattande slutsatser och bedömning	15
2.1 Fördelning av medel per målgrupp	15
2.2 MSB:s bedömning	16
3. Centrala myndigheter och länsstyrelser	19
3.1 Inledning	19
3.2 Utgångspunkter för uppföljningen	20
3.2.1 Finansieringsprinciper	20
3.2.2 Inriktning 2011	20
3.3 Genomförd verksamhet och resultat	21
3.3.1 Måluppfyllelse	25
3.3.2 Kvarstående behov	26
3.4 Påverkan på förmågan	27
3.5 MSB:s bedömning	31
3.5.1 Finansierad verksamhet och påverkan på samhällets krisberedskap	31
3.5.2 Fortsatta behov och framtida finansiering	32
4. Kommuner	35
4.1 Inledning	35
4.2 Utgångspunkter för uppföljningen	35
4.2.1 Finansieringsprinciper och uppgifter	35
4.2.2 Fördelningsprinciper	36
4.3 Genomförd verksamhet och resultat	37
4.3.1 Medelsanvändning	37
4.3.2 Resultat av den finansierade verksamheten	39
4.4 Påverkan på kommunernas förmåga	40
4.5 MSB:s bedömning	41
5. Landsting	44
5.1 Inledning	44
5.2 Utgångspunkter för uppföljningen	44
5.2.1 Finansieringsprinciper och uppgifter	44
5.2.2 Fördelningsprinciper	45
5.3 Genomförd verksamhet och resultat	45
5.3.1 Medelsanvändning	45

5.3.2 Resultat av den finansierade verksamheten	47
5.4 Påverkan på landstingens förmåga	48
5.5 MSB:s bedömning	49
6. Frivilliga försvarsorganisationer	51
6.1 Inledning.....	51
6.2 Utgångspunkter för uppföljningen.....	51
6.3 Finansierade uppdrag.....	51
6.4 Påverkan på förmågan	52
6.5 MSB:s bedömning	52
7. Forskning och studier	53
7.1 Inledning.....	53
7.2 Genomförd verksamhet och resultat	53
7.3 Kortsiktiga effekter av forskningen	53
7.4 MSB:s bedömning	56
Bilaga 1 - Centrala myndigheter och länsstyrelser.....	57
Bilaga 2 – Fördelning till kommuner	66
Bilaga 3 – Fördelning till landsting	68
Bilaga 4 – Fördelning till frivilliga försvarsorganisationer	69
Bilaga 5 – Fördelning för forskning och studier	70

1. Inledning

Regeringen har gett Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) i uppdrag att följa upp den verksamhet som finansierats av anslag 2:4 Krisberedskap under 2011. Uppdraget lyder:

"Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska redovisa en uppföljning av de åtgärder som berörda myndigheter, kommuner, landsting och frivilliga försvarsorganisationer har vidtagit under 2011 och som har finansierats av anslag 2:4 Krisberedskap. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska redovisa arbetet till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) senast den 15 mars 2012".

1.1 Krisberedskapsanslaget

Anslag 2:4 Krisberedskap är ett verktyg för att uppnå regeringens mål med samhällets säkerhet.

Ansvarsprincipen utgör grunden i samhällets krisberedskap och innebär att den som har ansvar för en verksamhet under normala förhållanden har samma ansvar under allvarlig händelse, kris eller krig. På samma sätt utgår finansieringen av åtgärder för att stärka samhällets krisberedskap från det egna verksamhetsansvaret. Därför är det i huvudsak de ansvariga aktörerna på central, regional och lokal nivå som vidtar och finansierar åtgärder som stärker den egna förmågan som är en viktig del av samhällets samlade beredskap. En förutsättning för god krisberedskap är att samtliga aktörer som ansvarar för viktiga samhällsfunktioner tar eget ansvar för att vidta och finansiera krisberedskapshöjande åtgärder.

För att de övergripande målen med samhällets säkerhet ska kunna uppnås när samhället utsätts för allvarliga händelser och störningar behöver arbetet med krisberedskap också i hög grad präglas av samarbete mellan såväl myndigheter, kommuner och landsting, som privata företag, frivilligorganisationer och enskilda individer för att möjliggöra samordnade insatser vid kriser.

I många fall är det dock inte rationellt för en enskild aktör att driva på samarbete eller att vidta åtgärder vars samlade effekt är till nytta för många, då de för en enskild part kanske är av mindre betydelse. Ur ett samhällsperspektiv finns stora vinster med samverkan över organisationsgränser, medan en enskild aktör kan ha svårare att se vikten av att verka för samhällets bästa då den är koncentrerad på den egna organisationens verksamhet.

Därför behövs resurser för att identifiera gemensamma problem, hitta brister som ligger mellan ansvarsområden och undersöka beroendeförhållanden som kanske inte är uppenbara om man inte för en dialog med varandra eller till exempel övar tillsammans.

Krisberedskapsanslaget öppnar för samverkan mellan sektorer som annars inte har så mycket utbyte med varandra, och mellan olika typer av aktörer, till exempel gemensamma projekt mellan det privata och det offentliga.

Anslaget medför en mer effektiv användning av statens resurser, eftersom det motverkar dubbelarbete och gynnar samarbete. Genom att medel fördelas utifrån ett organisationsövergripande perspektiv, kan flera organisationer samlas kring gemensamma projekt, samtidigt som resultaten tillfaller fler aktörer. De allt starkare beroendeförhållandena mellan viktiga samhällsfunktioner ökar behovet av en samlad syn och ett sektorsövergripande perspektiv vid fördelning av anslagsmedel.

Krisberedskapsanslaget används också som en motor för att ”sätta igång” verksamhet som kanske annars inte skulle ha kommit gång. Det bidrar därför till att krisberedskapsarbetet kontinuerligt kan utvecklas.

1.1.1 Finansieringsprinciper

Ändamålet med anslaget är att finansiera åtgärder som stärker samhällets samlade beredskap och förmåga i samhällsviktig verksamhet att motstå allvarliga händelser och kriser samt till åtgärder som syftar till att skapa eller vidmakthålla en grundläggande försvarsförmåga. Anslaget ska användas för särskilda satsningar som ligger utanför det ansvar som varje myndighet, i enlighet med ansvarsprincipen, har för att säkerställa att samhällsviktig verksamhet kan bedrivas även när den utsätts för allvarliga störningar¹.

Krisberedskapsanslaget finansierar åtgärder av olika karaktär och fördelningen sker i ett antal olika processer. Olika villkor, eller finansieringsprinciper, styr de olika delarna.

En del av anslaget används för att årligen betala ut ersättning till kommuner och landsting för krisberedskapsuppgifter enligt lagen (2006:544) om kommuner och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH). Fördelningen av medel till kommuner och landsting styrs av den s.k. Kommunöverenskommelsen² och motsvarande överenskommelse för landstingen. Den årliga utbetalningen är således bunden till vad som avtalats med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och styrs av en fördelningsnyckel där kommunerna får olika summor som bland annat beror på antal invånare i respektive kommun eller landsting samt närheten till en storstadsregion.

En annan del av anslaget är de projektbidrag som MSB fördelar till de myndigheter som är utpekade i förordning (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap³ i en årlig process som inbegriper stegen inriktning, fördelning och uppföljning. Processen drivs av MSB i samverkan med de berörda

¹ Regleringsbrev för budgetåret 2011 avseende Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, s. 10

² *Kommunernas uppgifter i samhällets krishanteringssystem*. Hädanefter benämns den ”Kommunöverenskommelsen”.

³ Hädanefter benämns den ”Krisberedskapsförordningen”.

myndigheterna och projekten kan sträcka sig över flera år. För denna process finns särskilda finansieringsprinciper som styr anslaget användning⁴.

- Det ska finnas en analys av behovet av föreslagna åtgärder och de ska ha påvisbara effekter på samhällets samlade krisberedskap eller den samlade förmågan att hantera kriser och konsekvenser.
- Ansökningar om medel ska vara förenliga med eventuella beslut av regeringen om inriktning av anslaget.
- Åtgärderna som genomförs ska vara väl avgränsade samt uppföljningsbara. Medför åtgärder framtida kostnader ska ansvarig myndighet redovisa finansiering av dessa.

Finansieringsprinciperna trädde i kraft 2010 och skulle göra anslaget mer flexibelt och snabbare kunna styras om mot nya behov än vad som var möjligt i den tidigare, mer långsiktiga och målstyrda processen. Aktörernas ansvar i enlighet med ansvarsprincipen stärktes och det tydliggjordes att varje myndighet själv skulle bära kostnader för mer långsiktiga krisberedskapssatsningar. År 2010 genomförde MSB på uppdrag av regeringen en översyn av anslaget för att identifiera sådan verksamhet som inte längre var förenlig med de nya villkoren⁵. MSB:s bedömning var att viss verksamhet direkt kunde överföras från anslaget till myndigheternas eget verksamhetsanslag. Vidare identifierades vissa verksamheter av vikt för samhällets krisberedskap som inte kunde kopplas till någon myndighets verksamhetsansvar eller var så kostsamma att det var svårt att omedelbart finna alternativ finansiering. Bedömningen var att dessa skulle fortsätta att finansieras via anslag 2:4 Krisberedskap under en övergångsperiod t.o.m. år 2012. Detta tills verksamhetsansvaret av regeringen hade klargjorts i myndigheternas instruktion eller regleringsbrev och ny finansiering hade säkerställts. För år 2011 finns därför fortfarande en relativt stor andel verksamhet som finansieras med stöd av tillfälliga undantag genom särskilda regeringsbeslut. Verksamheten är ofta kostsam varför en stor del av anslaget är uppbundet på sådan "övergångsverksamhet".

Anslaget finansierar också annan verksamhet som MSB ansvarar för att bedriva eller fördela. Dessa medel styrs av särskilda villkor i MSB:s regleringsbrev, och/eller av särskilda regeringsbeslut. För vissa verksamheter har regeringen styrt både vad som får finansieras och hur mycket respektive verksamhet ska finansieras med. Det rör t.ex. kostnaden för drift av länsstyrelsernas ledningsplatser som maximalt får uppgå till 15 800 tkr och nivån på uppdragsersättning till frivilliga försvarsorganisationer som inte får överstiga 32 400 tkr. MSB har ansvaret för att inom dessa ramar prioritera anslaget användning.

⁴ I budgetpropositionen 2010 (Proposition 2009/10:1, utgiftsområde 6, sida 72) angav regeringen bl.a. nya finansieringsprinciper för anslaget. Förslaget byggde på tidigare inlämnade regeringsuppdrag från KBM och MSB.

⁵ Verksamhet som inte överensstämmer med de villkor för tilldelning som anges i budgetpropositionen för 2010 (MSB:s dnr 2010-520)

Vidare finns det verksamheter där regeringen har styrt att anslaget ska finansiera verksamheten men där ansvaret att avgöra ersättningens storlek har överlåtit till MSB. Dessa verksamheter är:

- arrangera större samverkansövningar
- bidrag till kommuner och landsting för ledningscentraler och räddningscentraler
- bidrag till landsting för att stärka reservkraftsförsörjningen vid akutsjukhus
- kostnader kopplade till civilpliktsfrågor, inklusive avgift till Pliktverket för Pliktverkets informationssystem (PLIS), för stödresurser, varningssystem och förstärkningsmateriel som anskaffats för det civila försvaret och för nationella förstärkningsresurser samt för åtgärder för att vidmakthålla krigsspecifika anläggningar (skyddsrum).
- forskning och studier

Del av de årliga medlen som är bundna

För att de finansierade verksamheterna ska kunna bedrivas effektivt beviljar MSB i flera fall bidrag för flera år framåt med stöd av bemyndiganden. Det är främst bidrag för ledningsplatser, forskning och bidrag till andra myndigheter där bidrag beviljas för flera år. Inom området för förstärkningsmateriel är det fortfarande också vissa kostnader som avser avskrivningar på anläggningstillgångar.

Endast en del av anslaget kan riktas mot nya verksamheter varje år eftersom såväl de särskilda verksamheter som regeringen anger ska finansieras med anslaget, de bidrag som betalas ut till följd av tidigare års beslut samt avskrivningar på anläggningstillgångar innebär att anslaget är bundet på olika sätt.

Vid utgången av 2011 var det 548 mnkr av kommande års anslag som var i anspråkstagna med stöd av bemyndiganden. 323 mnkr av dessa åtaganden bedöms infalla 2012. Sammantaget var det vid utgången av 2011 ca 70 procent av 2012 års anslag som i princip var uppbundet av tidigare beviljade bidrag, regeringens styrning, eller avskrivningar.

1.2 Om uppföljningen

1.2.1 Metod för uppföljning

Uppföljningen och utvärderingen bygger på en analys av myndigheternas, landstingens och kommunernas egen rapportering samt en undersökning om aktörernas bedömning av anslagets betydelse för förmågan. Utifrån myndigheternas egen rapportering och värdering av verksamheten drar MSB övergripande slutsatser om de finansierade åtgärdernas effekter på samhällets samlade krisberedskap. Underlag från *Samlad bedömning 2011 – En bild av*

*risker och förmågor inom svensk krisberedskap*⁶ har även använts för att stödja slutsatserna i rapporten när det gäller effekter av medelsfördelningen på samhällets krisberedskap. I denna rapport genomförs årligen en bedömning av samhällets generella förmåga⁷ samt förmågan i vissa typhändelser att hantera en kris eller en extraordinär händelse.

Den samlade bedömningen görs utifrån centrala myndigheter och länsstyrelsernas förmågebedömningar. Förmågebedömning är enkelt uttryckt ett verktyg för att bedöma förmåga utifrån en enhetlig mall enligt vissa indikatorer. Förmågebedömningen inbegriper både sådana åtgärder som finansierats av myndigheterna själva och som finansierats via anslag 2:4 Krisberedskap. Att särskilt analysera de åtgärder som har finansierats av anslag 2:4 Krisberedskap och där en förmågehöjning har kunnat påvisas ger ett starkare stöd också för slutsatserna i denna rapport. Den samlade bedömningen bygger på en självskattning av förmågan i myndighetens egen verksamhet och av förmågan hos aktörer inom ansvarsområdet (sektorn eller länet) att motstå och hantera olika slags krissituationer.

1.2.2 Avgränsningar

Uppföljningen syftar inte till att följa upp och utvärdera samtliga åtgärder som vidtagits i samhället. De beredskapsåtgärder som finansierats med myndigheternas egna medel och som kan ha bidragit till att stärka samhällets samlade beredskap har inte följts upp.

Uppföljningsprocessen⁸ av centrala myndigheter och länsstyrelser består av flera delar: först kontrolleras att myndigheterna har följt de villkor och regler som gäller för anslaget och som specificeras i finansieringsprinciper och överenskommelse. Sedan granskar MSB myndigheternas slutrapporter. Därutöver genomförs en revision av ett urval av myndigheterna genom en extern revisionsfirma. Dessa delar av uppföljningsprocessen redovisas inte i denna rapport, eftersom dessa bedömningar inte hinner färdigställas vid tiden för rapportens redovisning.

När det gäller kommunerna så är det i första hand länsstyrelserna som ansvarar för att följa upp deras aktiviteter enligt LEH. Länsstyrelserna kvalitetsgranskar kommunernas underlag och redovisar en samlad bedömning av kommunernas svar i den enkät som MSB årligen ställer till kommunerna. Länsstyrelserna genomför även en kvalitativ uppföljning med besök i länets kommuner. Dessa delar av uppföljningsprocessen redovisas inte i denna rapport, eftersom dessa bedömningar inte hinner färdigställas vid tiden för uppdragets redovisning.

⁶ MSB Publikationsnummer MSB372, IBSN 978-91-7383-213-7

⁷ Med generell förmåga avses de grundläggande förutsättningar en organisation har att upprätthålla sin förmåga att förutse, hantera, motstå och återhämta sig från olika typer av störningar.

⁸ Processen för anslagshanteringen presenterades 2009 i ett uppdrag till regeringen med förslag till en effektivare beslutsprocess för krisberedskapsanslaget, MSB dnr 2009-6838

1.2.3 Att bedöma effekter

Regeringens inriktning är att den verksamhet som finansieras av anslaget ska ha påvisbara effekter på samhällets krisberedskap eller den samlade förmågan att hantera kriser och dess konsekvenser⁹. Med effekt avses en förändring som inträffat som en följd av en vidtagen åtgärd och som annars inte skulle ha inträffat. I detta fall är vi intresserade av att ta reda på hur och i vilken utsträckning de åtgärder som finansierats av anslag 2:4 Krisberedskap har bidragit till att förstärka samhällets samlade förmåga att hantera kriser och konsekvenser. Inom krisberedskapsområdet är det svårt att fastställa ett orsakssamband mellan en insats och förändringen av tillståndet både för att de händelser som ska hanteras på ett mer effektivt sätt sällan inträffar och för att det finns åtgärder som genomförs och som finansieras av andra anslag än krisberedskapsanslaget.

Förmågan skapas genom en rad åtgärder som genomförs i samhället såsom risk- och sårbarhetsanalys, förmågebedömning, övning, utbildning eller investeringar. Det är därför svårt att ge en samlad bild av allt som görs i en enda rapport. Arbetet med att stärka samhällets krisberedskap kräver med nödvändighet både insatser av kortsiktig och långsiktig karaktär. Eftersom anslag 2:4 Krisberedskap främst finansierar kortsiktiga insatser finns en även svårighet att bedöma effekterna i ett längre perspektiv. Bedömningen av effekterna på samhällets krisberedskap har genomförts på följande sätt för de olika kapitlen.

Centrala myndigheter och länsstyrelser

För att mäta de effekter som de finansierade åtgärderna har haft på samhällets krisberedskap har MSB analyserat myndigheternas slutrapporter. Underlag från den förmågebedömning som aktörerna årligen lämnar in har använts för att stödja slutsatserna i rapporten. I det arbetet bedömer myndigheterna den egna förmågan utifrån ett antal fastställda indikatorer. MSB har även mätt aktörernas uppfattning om vilken betydelse anslag 2:4 Krisberedskap har för aktörernas förmåga. Då tidpunkten för rapporteringen till regeringen inte var känd då processen för uppföljning planerades och avtalades med myndigheter, länsstyrelser, kommuner och landsting har tiden för analys varit alltför kort för att MSB i någon större utsträckning kunnat värdera de underlag som myndigheterna redovisat. Slutsatserna bygger därför i stor utsträckning på aktörernas egna bedömningar. Dessa aktörer är experter på respektive område och deras bedömning är därför av stor vikt.

Kommuner och landsting

Bedömningen av effekterna av ersättningen när det gäller uppgifterna enligt LEH har gjorts med avseende på vilken verksamhet som kommunerna och landstingen har finansierat med den statliga ersättningen samt kommunernas, landstingens och länsstyrelsernas bedömning av i vilken utsträckning de finansierade åtgärderna har bidragit till att uppfylla målbilden som den uttrycks i lagens syfte: att minska sårbarheten i kommunens verksamhet och

⁹ PROP.2011/12:1 utgiftsområde 6, s. 17.

att öka förmågan att hantera krissituationer i fred. Den målbild¹⁰ som ställdes upp i kommunöverenskommelsen samt i överenskommelsen med varje landsting har använts som underlag för bedömningen men redovisas inte specifikt i denna rapport eftersom de kriterier som ligger till grund för målbilden även inbegriper sådana uppgifter som ligger inom ramen för kommunens eget ansvar och som inte ska finansieras genom den statliga ersättningen

När det gäller stöd till ledningsplatser, räddningstjänstens ledningsförmåga och Sjukvårdens säkerhet i kris (SSIK) har bedömningen av förmågeförbättringen dels gjorts mot bakgrund av hur många kommuner och landsting som har fått stöd för arbetet och utifrån de särskilda utvärderingar som MSB låter göra under processens gång. Underlag från den årliga förmågebedömningen har vidare använts för att stödja slutsatserna i rapporten.

Frivilliga försvarsorganisationer

Det är svårt att mäta exakta effekter på krisberedskapen när det gäller de frivilliga försvarsorganisationerna eftersom denna verksamhet bör ses i ljuset av den större strategi för att identifiera behov av, beskriva, utveckla och administrera förstärkningsresurser i samhället som pågår¹¹. En viktig del av detta arbete är att utveckla arbetet med behovsanalys hos de myndigheter och kommuner som får förstärkning av dessa resurser. Därför beskriver vi på ett övergripande sätt de finansierade uppdragen och drar slutsatser om huruvida de har bidragit till samhällets krisberedskapsförmåga.

Forskning och studier

Forskning är till sin natur av långsiktig karaktär och att mäta samhällseffekterna av genomförd forskning är en utmaning. MSB följer upp och utvärderar sina forskningssatsningar kontinuerligt och arbetar nu med att ta fram en utvärderingsprocess som ska bidra till att synliggöra hur forskningen bidrar till en stärkt krisberedskap på en mer aggregerad nivå. MSB ser dock att forskningen gör nytta även på kort sikt. Den forskning som MSB finansierar är behovsstyrd och innefattar ofta ett nära samarbete med de aktörer i samhället som berörs av forskningen. Därför kan MSB se att forskningen redan under pågående projekttid tillför kunskap och leder till nytta hos berörda samhällsaktörer. I kapitlet om forskning och studier har MSB följt upp de projekt som avslutades under 2011 för att se till vilka avtryck dessa haft och dra slutsatser om forskningens påverkan på krisberedskapen.

¹⁰ I kommunöverenskommelsen ställdes en målbild upp som kommunerna skulle sträva emot. Målbilden bestod av fyra delmål: kunskap, planering, förmåga och geografiskt områdesansvar. Sedan ersättningen började betalas ut år 2006 har MSB följt upp kommunernas förmåga i relation till den uppställda målbilden. Resultatet har visat att arbetet går framåt men att många kommuner haft svårt att helt nå upp till målbilden.

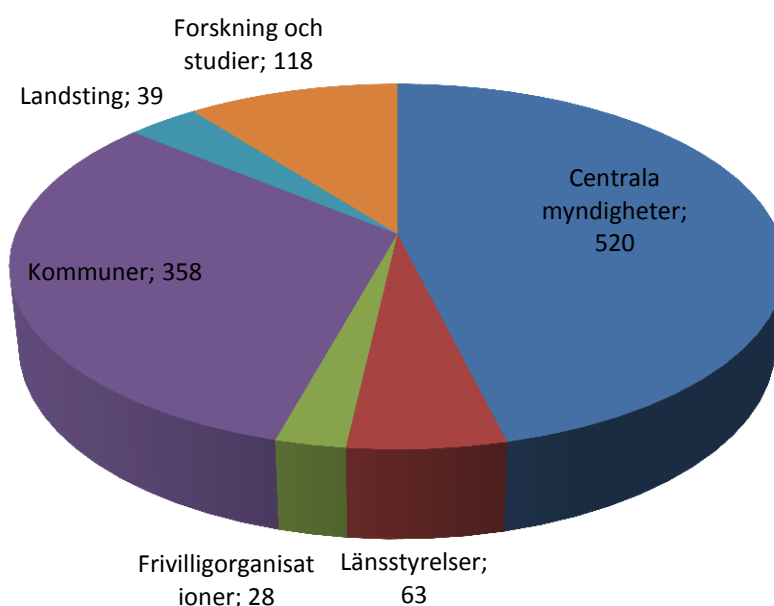
¹¹ En strategi för förstärkningsresurser, MSB Dnr 2009-10825

2. Sammanfattande slutsatser och bedömning

2.1 Fördelning av medel per målgrupp

Anslag 2:4 krisberedskap har 2011 finansierat verksamhet om 1 126 mnkr. Den ekonomiska redovisningen av medlen följer i princip samma indelning som redovisning av genomförd verksamhet i kap 3-7. Dock har vi valt att särredovisa länsstyrelsernas kostnader i nedanstående diagram. Kostnaderna anges i mnkr.

Fördelning av medel per målgrupp 2011 (mnkr)

Det som i ovanstående diagram redovisas som medel till centrala myndigheter motsvarar bidrag till centrala myndigheter i enlighet med förordningen (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap samt de delar av anslaget som MSB hanterar. Denna summa uppgår till 520 mnkr¹². I bilaga 1 finns en förteckning över fördelningen till olika myndigheter.

När det gäller medel till länsstyrelser avser summan både bidrag i enlighet med förordningen (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap (37 mnkr) och de medel som går till länsstyrelsernas ledningsplatser (26 mnkr). När det gäller

¹² Den del av anslaget som används i MSB:s verksamhet uppgick till 179 mnkr. De verksamheter som finansierades under 2011 var bland annat förstärkningsmateriel, drift och förvaltning av varningssystem, skyddsrumskontroll, bidrag till Pliktverket för systemet PLIS, övningsverksamhet, vissa utvecklingsprojekt (SCADA, CBRN mm).

ledningsplatserna svarade drift och underhåll för drygt 15 mnkr och utveckling av ledningsplatserna för 11 mnkr. Sammantaget har medel till länsstyrelserna uppgått till 63 mnkr. I bilaga 1 finns en förteckning över hur medel har fördelats till länsstyrelserna.

Kommuner tilldelades sammantaget 358 mnkr av anslaget. 282 mnkr fördelades som bidrag enligt lagen (2006:544) om kommuner och landstings åtgärder inför och under en extraordinär händelse i fredstid och höjd beredskap. Kommunerna fick också stöd och bidrag för räddningscentraler och ledningsplatser med 76 mnkr. I bilaga 2 finns en förteckning över fördelningen av medel till kommuner.

Landstingen tilldelades sammanlagt ca 39 mnkr av anslaget. 10 mnkr fördelades som bidrag enligt lagen (2006:544) om kommuner och landstings åtgärder inför och under en extraordinär händelse i fredstid och höjd beredskap. Landstingen fick också stöd och bidrag för ledningsplatser och SSIK (reservkraft vid sjukhus) med 29 mnkr. I bilaga 3 finns en förteckning över fördelningen av medel till landsting.

Anslaget har även finansierat bidrag till frivilliga försvarsorganisationer (28 mnkr) samt forskning och studier (118 mnkr). I bilaga 4 och 5 finns en förteckning över hur dessa medel har fördelats.

Övergångsverksamhet

Även under 2011 var det en betydande del av bidragen till centrala myndigheter och länsstyrelser som finansierade övergångsverksamhet som inte är förenlig med finansieringsprinciperna. Sammanlagt uppgick dessa bidrag till 181 mnkr.

2.2 MSB:s bedömning

MSB bedömer att förmågan på central, regional, och lokal nivå skulle vara på en lägre nivå om ersättningen inte hade betalats ut. Uppföljningen visar att de olika delarna av anslaget i många fall bidrar till att förstärka effekten av varandra och medverkar i hög grad till att samordning och samverkan kommer till stånd också på sådana områden där ingen enskild aktör har ett utpekat ansvar.

De projekt som har finansierats under 2011 har bidragit till att stärka samhällets samlade krisberedskap genom att:

- Utveckla myndighetsgemensamma system, metoder och arbetssätt samt att arbeta mot gemensamma målsättningar inom olika sektorer, län eller för hela samhället.
- Stimulera till gränsöverskridande samarbeten, nya samverkanskonstellationer och nya områden för samverkan.
- Förstärka effekterna av de åtgärder som vidtas av andra myndigheter och aktörer med ett utpekat ansvar för samordning av krisberedskapen på nationell nivå inom en specifik sektor eller på regional nivå.

Uppföljningen visar att anslag 2:4 Krisberedskap fortfarande hos många aktörer står för finansieringen av en stor del av de krisberedskapsåtgärder som vidtas, och detta gäller särskilt på regional och lokal nivå. Eftersom kriser och extraordinära händelser sällan uppstår avsätter de ansvariga aktörerna inte alltid de egna resurser som krävs för att anslaget ska få full effekt. Det är därför viktigt att regeringen för en diskussion med berörda myndigheter om hur ansvarsprincipen ska tillämpas och hur finansieringsansvaret ska tas.

På den centrala nivån befinner vi oss fortfarande i en omställningsprocess vad gäller de nya finansieringsprinciperna där den tydligare ansvarsprincipen fortfarande inte har fått fullt genomslag. Enligt de nya principerna ska anslaget vara flexibelt och inte längre finansiera satsningar av mer långsiktig karaktär. För vissa myndigheter har en stor del av den mer långsiktiga verksamhet som inte längre stämmer med ansvarsprincipen från och med 2012 lyfts bort från anslaget. I andra fall behöver finansieringsansvaret ytterligare klaras ut så att en långsiktig finansiering kan säkras innan åtgärderna fasas ut.

Ett exempel från den centrala nivån är Livsmedelsverket, som har ett nationellt samordningsansvar för viktiga frågor såsom hur vatten- och livsmedelsförsörjningen ska säkras under en kris. En stor del av beredskapen på dessa områden finansieras dock av anslag 2:4 Krisberedskap. MSB gör bedömningen att det på området för dricksvattenförsörjning finns stora behov av att ytterligare stärka beredskapen och att åtgärderna som vidtas bör vara av både förberedande och förebyggande karaktär. På detta område finns fortsatt utmaningar och området är i behov av en mer långsiktig finansiering än vad de projektmedel som fördelas genom anslag 2:4 kan medge. Finansieringen av Livsmedelsverkets krisberedskapsverksamhet bör därför ses över för att säkerställa att den står i paritet med myndighetens uppdrag att samordna den nationella dricksvattenförsörjningen.

När det gäller länsstyrelserna noterar MSB att krisberedskapsanslaget är en viktig finansieringskälla för beredskapsarbetet. Eftersom länsstyrelserna utgör mycket viktiga noder i krisberedskapssystemet, är det viktigt att de kan bedriva ett systematiskt arbete med krisberedskap och att de har sådana resurser till sitt förfogande som motsvarar uppgiftens storlek. MSB menar därför att länsstyrelserna på sikt behöver en mer långsiktig finansieringslösning, som underlättar deras krisberedskapsarbete och minskar deras beroende av projektfinansiering via krisberedskapsanslaget.

På samma sätt avsätter kommuner och landsting generellt begränsade egna resurser för arbete med krisberedskap även om det också finns goda exempel på motsatsen. MSB gör bedömningen att kommunernas och landstingens krisberedskap hade varit på en lägre nivå om ersättningen inte hade betalats ut. Anslag 2:4 Krisberedskap stärker landstingens och den kommunala förmågan med avseende på ersättningen enligt LEH, stödet till ledningsplatser men också genom de aktiviteter som centrala myndigheter och länsstyrelser anordnar med stöd av anslag 2:4 Krisberedskap och där kommuner och landsting deltar.

Det finns dock utrymme för ett mer kostnadseffektivt användande av den del av anslaget som fördelas till kommunerna för uppgifterna i LEH. MSB menar därför att den s.k. Kommunöverenskommelsen bör ses över, främst när det

gäller de delar som reglerar kvarvarande uppgifter för höjd beredskap, startbidrag och storstadsbidrag. Kommunerna bör vidare i större utsträckning använda de idag tilldelade medlen för planeringsuppgifter inom ramen för det geografiska områdesansvaret, övning och utbildning samt för beredskapssamordning. Även landstingen behöver förbättra kvaliteten på arbetet med risk- och sårbarhetsanalys samt arbeta mer med samordning. Vidare skulle medlen kunna användas mer kostnadseffektivt om förväntningarna på landstingen tydliggjordes i relation till ansvarsprincipen.

När det gäller de frivilliga försvarsorganisationerna anser MSB att de är en betydelsefull resurs för att stärka samhällets krisberedskapsförmåga, men att de frivilliga försvarsorganisationernas uppgifter och förmågor behöver tydliggöras, utvecklas och ges ökad tillgänglighet i krisberedskapen. Anslaget har potential att bidra mer till samhällets krisberedskap genom att myndigheters och kommuners behovsanalys när det gäller förstärkningsresurser förbättras. MSB håller för närvarande på att se över hur myndigheterna i samverkansområdena och kommunerna kan delta mer aktivt i arbetet med att ta fram denna behovsanalys.

När det gäller forskning och studier gör MSB bedömningen att den behovsmotiverade och tillämpade forskning som MSB beställer leder till kunskapsuppyggnad och -utveckling hos aktörerna i krisberedskapssystemet. Aktörerna i samhället får genom finansieringen tillgång till ny forskningsbaserad kunskap, konkreta metoder och praktiska verktyg samt nätverk som inbegriper både praktiker och forskare. På landets lärosäten leder forskningsfinansieringen till att forskningsområdet samhällsskydd och beredskap stärks, vilket märks genom att de vetenskapliga meriterna inom området blir fler och att antalet kurser och program med bäring på området ökar i antal. MSB strävar efter att få till stånd en kontinuerlig kunskapsutvecklingsprocess i vilken MSB kan bidra med efterfrågade forskningsresultat som aktörerna i sin tur kan utveckla och vidareförädla för att omsätta i samhällets säkerhetsarbete.

Om anslaget

Uppföljningen visar också att verksamhet som myndigheterna ska bedriva i samverkan ofta faller mellan stolarna då ingen aktör känner ansvar för helheten. Trots att ansvarsprincipen har förtydligats och numera även omfattar ansvaret att samverka¹³, är det ofta svårt att avgöra var den exakta gränsen mellan det egna verksamhetsansvaret och ansvaret för det gemensamma går.

Krisberedskapsanslaget är ett mycket viktigt styrmedel för att en mer systematisk samverkan ska komma till stånd och upprätthållas mellan aktörer inom ramen för krisberedskapsarbetet. När det gäller myndigheternas deltagande i sådana nätverk är inriktningen att detta finansieras av myndigheten själv¹⁴, medan specifika projekt eller gemensamma resurser inom

¹³ Budgetpropositionen 2012

¹⁴ Regeringens finansieringsprinciper medför att nätverk kan ses som löpande verksamhet inom det egna ansvaret och som därmed inte kan finansieras över tid.

ramen för nätverket kan finansieras av anslaget. Hur en långsiktig finansiering av nätverk och grupper av stor betydelse för krisberedskapen ska säkras bör dock ytterligare utredas med avseende på ansvarsprincipen i relation till de nya finansieringsprinciperna. En utgångspunkt bör vara att finna en långsiktig finansiering som säkerställer att värdefulla nätverk inte står och faller med anslag 2:4 Krisberedskap.

Finansieringen av sådana åtgärder som ska fhasas ut från anslagets användning är heller inte klar i alla fall. Myndigheternas slutrapporter vittnar i vissa fall om att finansieringen av en åtgärd står och faller med huruvida projektet får finansiering via anslag 2:4 Krisberedskap.

Vid övergången till den process för fördelning av anslag 2:4 Krisberedskap som sjuösettes år 2010 var ett kriterium att processen skulle göras mer flexibel, så att medel snabbare skulle kunna styras om till nya behov. MSB menar att processen på flera sätt har blivit mer flexibel än tidigare. Flexibiliteten kommer exempelvis till uttryck genom att anslaget snabbt kan finansiera nya behov, när de uppkommer. Exempel på ny verksamhet är åtgärder som syftar till att utveckla användningen av sociala medier för att samla in information till allmänheten och att nå ut till olika målgrupper eller att möta nya hotbilder och behov såsom social oro, smitta i dricksvatten eller tillverkning av bomber. Flexibiliteten kommer även till uttryck genom att MSB snabbt kan omfördela medel mellan olika projekt efter det att myndigheterna lämnar en prognos över den faktiska medelsanvändningen. Detta gör det möjligt att snabbt rikta pengarna till sådana områden där de gör mest nytta. En förutsättning för att medel från anslag 2:4 Krisberedskap ska få full effekt är dock att myndigheter med ett ansvar för krisberedskapsuppgifter också avsätter de medel som behövs för att säkra den egna förmågan.

3. Centrala myndigheter och länsstyrelser

3.1 Inledning

Av anslaget har 583 mnkr använts av centrala myndigheter och länsstyrelser. Av dessa fördelades 520 mnkr till centrala myndigheter (inkl. MSB) och 63 mnkr till länsstyrelser. MSB har tillämpat samma principer för uppföljning av de projekt som bedrivits vare sig de har genomförts i MSB:s regi eller av andra myndigheter. MSB:s verksamhet är således inarbetad i redovisningen nedan¹⁵. Genom en mer samlad process kan en bättre helhetsbild av anslaget nås, anslaget kan utnyttjas mer effektivt och den samlade effekten på samhällets krisberedskap bör bli större.

Uppföljningen av centrala myndigheter och länsstyrelser har gjorts gentemot de finansieringsprinciper som gäller för anslaget och de områden som

¹⁵ Den del av MSB:s verksamhet som inbegriper åtgärder för förstärkningsmateriel, drift och förvaltning av varningssystem, skyddsrumskontroll samt bidrag till Pliktverket för systemet PLIS redovisas dock inte i detta kapitel.

specificerades som särskilt prioriterade i inriktningen. Uppföljningsarbetet sker årligen som en del av den fördelningsprocess som regeringen antog 2009¹⁶.

3.2 Utgångspunkter för uppföljningen

3.2.1 Finansieringsprinciper

Följande finansieringsprinciper ligger till grund för anslagets användning¹⁷.

- Det ska finnas en analys av behovet av föreslagna åtgärder och de ska ha påvisbara effekter på samhällets samlade krisberedskap eller den samlade förmågan att hantera kriser och konsekvenser.
- Ansökningar om medel ska vara förenliga med eventuella beslut av regeringen om inriktning av anslaget.
- Åtgärderna som genomförs ska vara väl avgränsade samt uppföljningsbara. Medför åtgärder framtida kostnader ska ansvarig myndighet redovisa finansiering av dessa.

Finansieringsprinciperna innebär att anslaget huvudsakligen bör användas för åtgärder som stärker samhällets samlade krisberedskap men där finansieringsansvaret för verksamheten inte kan knytas till en myndighet utifrån ansvarsprincipen. Under vissa förutsättningar kan medel från anslaget beviljas under en begränsad period för att förstärka samhällets samlade förmåga att hantera kriser och dess konsekvenser.

Regeringens inriktning har varit att arbetet med att renodla och effektivisera anslagets användning i enlighet med de ”nya” finansieringsprinciperna bör fortsätta under 2011. Inriktningen är att anslaget, efter en övergångsfas t.o.m. 2012, endast ska användas för verksamheter som är förenliga med de principer som gäller för anslaget.

3.2.2 Inriktning 2011

Krisberedskapsanslaget är ett verktyg för att uppnå regeringens mål med samhällets säkerhet. Målen för vår säkerhet är att:

- värna befolkningens liv och hälsa,
- värna samhällets funktionalitet, och
- värna vår förmåga att upprätthålla våra grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter.

¹⁶ Förslag till en effektivare beslutsprocess för krisberedskapsanslaget, MSB dnr 2009-6838

¹⁷ I budgetpropositionen 2010 (Proposition 2009/10:1, utgiftsområde 6, sida 72) angav regeringen bl.a. nya finansieringsprinciper för anslaget. Förslaget byggde på tidigare inlämnade regeringsuppdrag från KBM och MSB.

För att de övergripande målen med samhällets säkerhet ska kunna uppnås när samhället utsätts för allvarliga händelser och störningar behöver arbetet med krisberedskap präglas av samarbete mellan såväl myndigheter, kommuner och landsting, som privata företag, frivilligorganisationer och enskilda individer för att möjliggöra samordnade insatser vid kriser¹⁸.

I syfte att rikta användningen av anslaget till de områden där de gör mest nytta tar MSB årligen fram ett inriktningsbeslut som styr fördelningen till prioriterade satsningar hos de myndigheter som finns utpekade i bilagan till krisberedskapsförordningen¹⁹. Inriktningen utgår från regeringens inriktning för krisberedskapsarbetet och från identifierade behov.

För 2011 var inriktningen att anslagets användning skulle inriktas på att stödja verksamhet som tillgodoser myndighetsgemensamma behov såsom att förbättra förmågan att leda, samverka, informera och kommunicera, verka operativt samt att utveckla metoder och verktyg för det förebyggande och förberedande krisberedskapsarbetet. Anslaget skulle även användas för kunskapsuppbyggnad där bl.a. lärande från övning och utbildning ingår.

3.3 Genomförd verksamhet och resultat

Under 2011 har 375 projekt²⁰ finansierats. 170 projekt har avslutats under 2011. I bilaga 1 finns en förteckning över de projekt som har avslutats.

Anslaget har under 2011 använts till en rad förebyggande och förberedande åtgärder bland annat inom områdena för teknisk infrastruktur, transporter, ekonomisk säkerhet, farliga ämnen, skydd undsättning och vård samt geografiskt områdesansvar.

De aktörer som har tilldelats medel har själva fått göra en bedömning av huruvida projektet har bidragit till att nå något av de mål för samhällets krisberedskap som specificerades i inriktningen för 2011. För varje projekt kunde myndigheten utifrån de områden som angavs i inriktningen ange upp till fem målsättningar som projektet har bidragit till att uppfylla. Resultaten speglar myndigheternas egen värdering. För att underlätta läsningen och tydliggöra resultaten har rubriksättningen i viss mån arbetats om i förhållande till inriktningen för 2011. Det är dock ingen skillnad när det gäller de

¹⁸ Samhällets krisberedskap – stärkt samverkan för ökad säkerhet (skr. 2009/10:124, bet. 2009/10:FöU9, rskr. 2009/10:327)

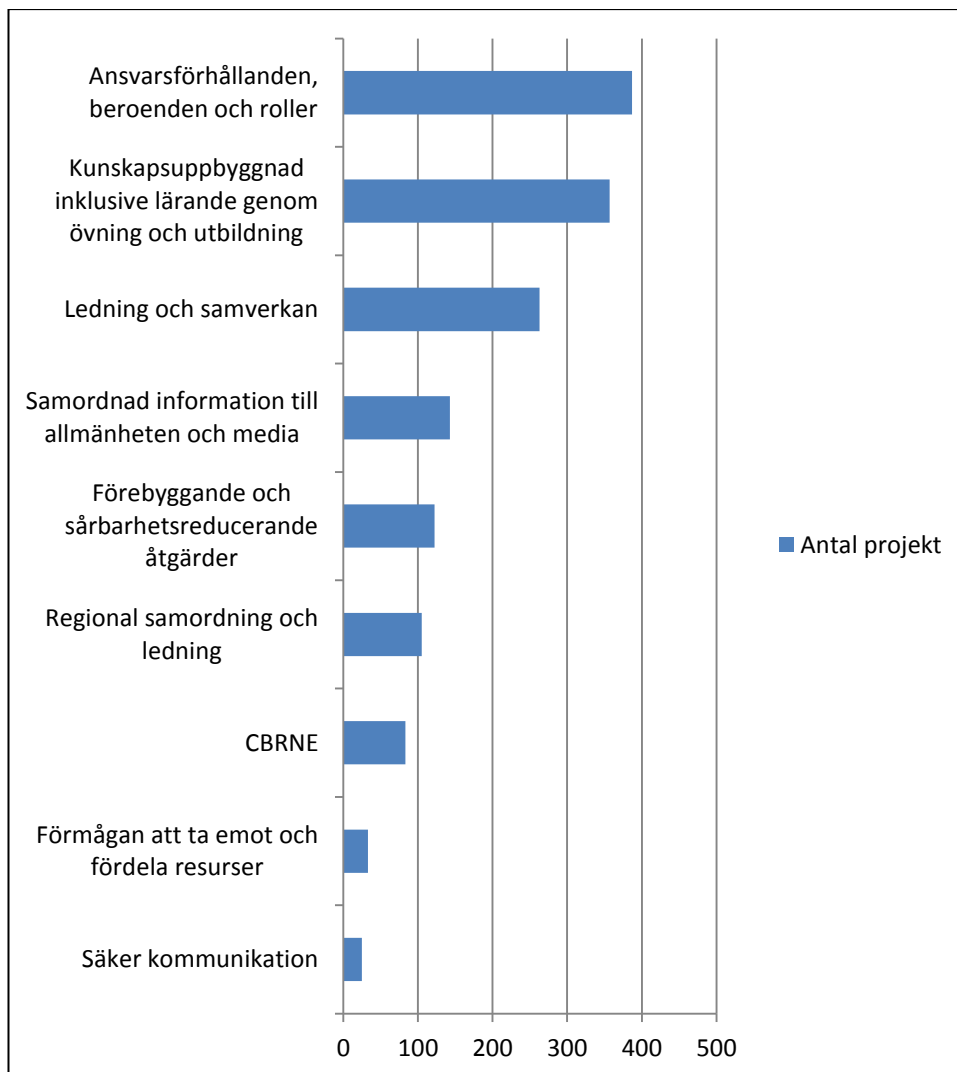
¹⁹ Förordning (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap

²⁰ Siffran 375 utgår från de projekt som myndigheterna slutredovisat och innefattar även MSB:s projekt. I siffran ingår även de projekt som bedrivs med tillfälliga undantag från finansieringsprinciperna. I vissa fall avses med projekt en del av ett större projekt där olika myndigheter ansvarar för delar av projektens genomförande. I andra fall bedriver myndigheterna liknande projekt i olika län där det även finns en övergripande sammanhållning mellan länen. De 375 projekten är således i många fall sammanlänkade i olika "kluster".

prioriterade målsättningarna jämfört med inriktningen även om de presenteras under delvis nya rubriker.

Sammanfattningsvis bedömer myndigheterna att projekten har lett till att öka förmågan på följande områden utifrån de mål som specificerades i inriktningen.

Antal projekt som har ökat förmågan inom respektive område i inriktningen

Ansvarsförhållanden, beroenden och roller

Ett stort antal projekt bedöms även ha bidragit till att öka kunskapen om beroenden mellan aktörer (152 projekt) samt att identifiera ansvarsförhållanden och roller (158). Att i förberedande syfte delta i gemensamma projekt, skapa nätverk och andra samarbetsformer bidrar till att ansvar och roller definieras, vilket är en förutsättning för att aktörerna ska kunna arbeta effektivt tillsammans under en händelse. Också myndigheternas förmågebedömning pekar på vikten av att delta i samverkansnätverk och samverkansövningar och att samverka i vardagen förekommer i stor utsträckning. Flera myndigheter nämner också att mer behöver göras för att

tillgodose samverkansbehovet²¹. Anslag 2:4 Krisberedskap bidrar i hög utsträckning att stimulera till samverkan. Några exempel på projekt där anslag 2:4 har bidragit till att klargöra ansvar, roller och beroenden är bidrag till regionala samverkansfunktioner (t.ex. i Stockholm och Jämtland), projekt kring zoonossamverkan, SCADA-säkerhet, laboratoriesäkerhet, samverkansövningar m.fl. Dessa är områden där flera myndigheter behöver samverka inför och under hanteringen av en kris.

Samverkan med frivilligorganisationer, näringsliv och Försvarsmakten bedöms ha ökat genom 38 projekt. På området för transporter har flera projekt finansierats med syfte att öka samverkan mellan privata och offentliga aktörer. Även initiativ som implementeringen av Styrel, TELÖ 11 – en samverkansövning inom elektronisk kommunikation och samarbetet inom FSPOS bidrar till att stärka samverkan mellan privata och offentliga aktörer. Rapporten *Samlad bedömning 2011* understryker dock behovet av att ytterligare stimulera till att privat-offentlig samverkan kommer till stånd²².

Kunskapsuppbyggnad inklusive lärande genom övning och utbildning
Myndigheterna bedömer att projekten i stor utsträckning har bidragit till kunskapsuppbyggnad generellt, där lärande genom övning och utbildning särskilt lyfts fram i hela 134 projekt. I rapporten *Samlad bedömning 2011* understryks behovet av regelbunden utbildning och övning för att säkerställa att planering, strukturer, resurser och rutiner för att ledan samverkan och informera fungerar i praktiken²³. Både centrala myndigheter och länsstyrelserna lyfter även i sina förmågebedömningar vikten av att regelbundet utbilda och öva krisledningsorganisationen²⁴. Särskilt pekar de på vilken av lärandet från större samverkansövningar såsom SAMÖ-KKÖ, Barents Rescue, Skagex och regionala samverkansövningar, som till stor del finansierats genom anslaget.

Genomförda övningar bidrar också till lärande om behov såsom uthållighet i organisationen. När det gäller uthålligheten visar förmågebedömningen att anslag 2:4 har haft positiva effekter bland annat genom stärkt uthållighet när det gäller länsstyrelsernas ledningsplatser och genom stödet till nätverk som kan förstärka den egna organisationen vid personalbrist. Personalbrist blir ofta en följd av en större händelse och bidrar till att minska förmågan. Genom ett förbättrat samarbete över organisationsgränser, exempelvis de samverkansnätverk som finns mellan länsstyrelserna i norra, mellersta och södra Sverige kan organisationerna förstärka varandra. En länsstyrelse beskriver det så här: "Krisledningsorganisationen kan inte verka fullt bemannad dygnet runt under en veckas tid. Inom NordSam, samverkan mellan de sex norra länen, pågår ett arbete som syftar till att förstärka varandras krisledningsorganisationer i händelse av en kris. I samband med att detta

²¹ Samlad bedömning 2011, s. 27.

²² Samlad bedömning 2011, s. 14.

²³ Samlad bedömning 2011, s. 14

²⁴ Samlad bedömning 2011, s. 18 och 26

övades under Barents Rescue har ett viktigt steg på vägen tagits. Detta kan förbättra uthålligheten i krisledningsorganisationen²⁵.”

Anslag 2:4 Krisberedskap har finansierat både större övningar och projekt inom ramen för de länsvisa samverkansnätverken. Detta bidrar till att öka förmågan att hantera en kris, och att förbättra uthålligheten i organisationerna. Anslaget stimulerar i hög grad till samverkan över organisationsgränser och bidrar därmed även till att pengarna används mer effektivt genom att resurser kan delas också mellan organisationer. För slimmade organisationer som länsstyrelserna är detta en viktig förstärkning både inför och under en kris. Vidare visar uppföljningen att olika 2:4 finansierade projekt förstärker varandra: nätverk och samarbeten som kommit till stånd genom anslaget vidareutvecklas och prövas i övningar som i sin tur leder till ett lärande.

Ledning, samverkan och information

Också förbättringar när det gäller ledning, samverkan och information lyfts fram i stor utsträckning av myndigheterna. Myndigheterna bedömer att projekten har lett till att förbättra förutsättningarna att fatta koordinerade beslut (122 projekt), att utveckla arbetet med lägesbilder och informationsdelning mellan myndigheter (77 projekt) och att förbättra förmågan till tidig varning och detektion (60 projekt). Förmågan till informationssamordning och att sprida målgruppsanpassad information bedöms ha ökat i 80 respektive 61 projekt.

Regional samordning och ledning

På den regionala nivån bedöms former för regional samordning och ledning ha utvecklats i 61 projekt medan metoder för regional och lokal samordning och inriktning vid stora olyckor och kriser bedöms ha ökat genom 44 projekt.

Förebyggande och sårbarhetsreducerande åtgärder

Projekten bedöms även ha stärkt förmågan när det gäller förebyggande och sårbarhetsreducerande åtgärder. Verktyg och metoder har utvecklats för arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser, beroendeanalyser och metoder för att identifiera samhällsviktig verksamhet. Standarder, resultatmål och grundläggande säkerhetsnivåer har även tagits fram i några projekt. Anslaget har på den regionala nivån bidragit till att samarbete kring risk och sårbarhetsanalys utvecklats på länsövergripande nivå då flera länsstyrelser gått samman och genomför koordinerade projekt i flera län. Arbetet med att implementera Styrel har bedrivits i ett tio-tal län. Anslaget bidrar på så sätt till att medel används mer effektivt och att samordning kommer till stånd också mellan län och områden som ligger ovanför den nivå där någon aktör har ett utpekad ansvar. Redundansen i betalningssystemet bedöms vidare ha stärkts, bland annat genom att projekten inom FSPOS har lett till att det nu finns avtal med leverantörer om bränsleleveranser för reservkraft också vid en situation med el-brist. Detta eftersom branschen är starkt el-beroende. I rapporten *Samlad bedömning 2011* framgår även att bränsletillgång är en gränssättande

²⁵ Samlad bedömning 2011, s. 19

faktor för uthålligheten och att möjligheten att avtala om bränsleleverans vid en kris varierar²⁶.

Förmågan att ta emot och fördela resurser och resurssamverkan

I 38 fall bedömer myndigheterna att projektet har bidragit till att stärka förmågan att ta emot och fördela statliga och internationella resurser. Detta övades exempelvis i samverkansövningen Barents Rescue där flertalet aktörer på internationell, nationell, regional och lokal nivå övades. Andra exempel är vattenkatastrofgruppen VAKA som tillhandahåller nödvattenutrustning, samarbeten mellan Kustbevakningen och den nationella insatsstyrkan, samt en rad andra projekt inom olika områden och län.

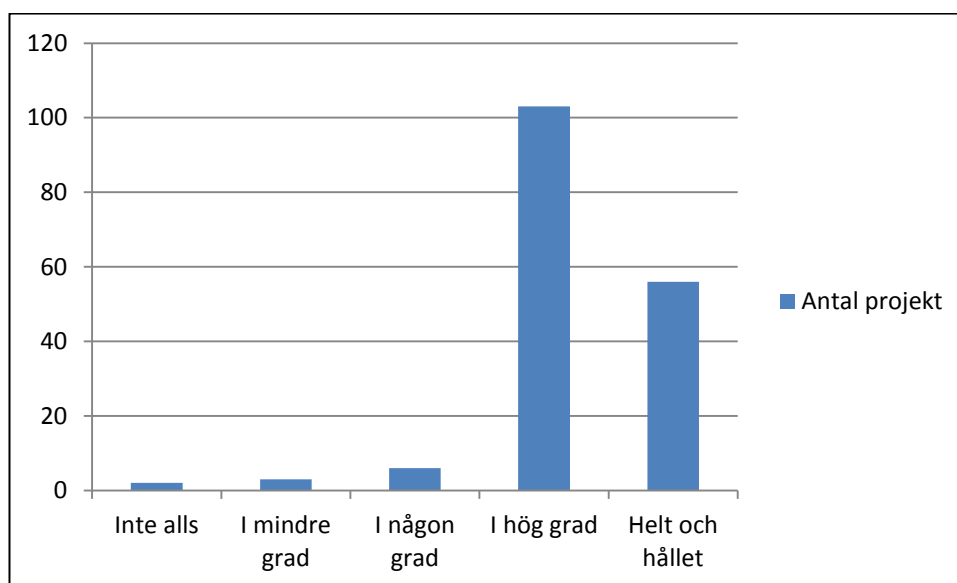
Förmågor på särskilda områden

Dessutom har åtgärder för att stärka mer specifika förmågor på olika områden finansierats. Dessa innefattade bland annat att utveckla metoder inom laboratorieberedskapen, och att utveckla arbetssätt för gemensam syn på hot- och riskbilder inom CBRNE-området, att utveckla strukturer och metoder för systematisk erfarenhetsåterföring av genomförda åtgärder, att säkerställa myndigheters förmåga till säker kommunikation, att öka informationssäkerheten i system för e-förvaltning samt att skapa regionala och sektoriella samverkansstrukturer för att förebygga och hantera IT-incidenter.

3.3.1 Måluppfyllelse

Myndigheternas slutrapporter visar att uppsatta mål nås av en majoritet av projekten vilket framgår av tabellen nedan. För de 170 projekt som har avslutats under 2011 bedömer myndigheterna att hela 159 projektet i hög grad eller helt har nått de mål för projektet som ställdes upp vid ansökan.

Antal myndigheter som anger i vilken utsträckning projektet har nått sin målsättning (avser de 170 projekt som avslutats 2011)

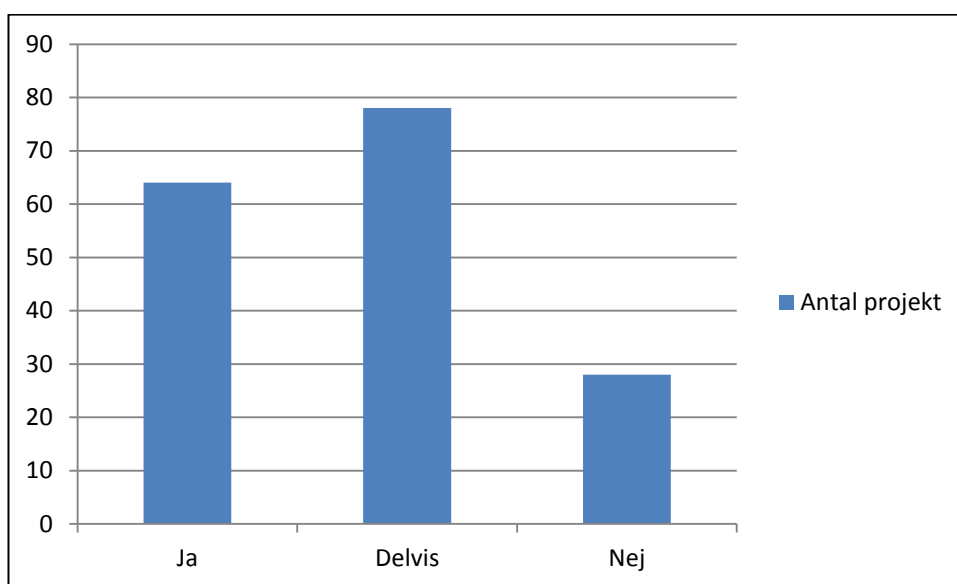
²⁶ Samlad bedömning s. 24.

3.3.2 Kvarstående behov

Enligt finansieringsprinciperna ska en analys av behovet av föreslagna åtgärder ligga till grund för huruvida ett projekt ska beviljas medel från anslag 2:4 Krisberedskap. För de allra flesta projekten har behovet identifierats i risk- och sårbarhetsanalys. I vissa fall har andra underlag såsom utvärderingar av övningar eller andra analyser legat till grund för beviljandet av projektet.

Uppföljningen visar att behoven i samhället är förvånansvärt konstanta. Av de 170 projekt som avslutats 2011 bedömer myndigheterna att behovet helt eller delvis kvarstår i hela 142 fall.

Myndigheternas bedömning av huruvida det behov som låg till grund för ansökan kvarstår efter projektets slut (avser de 170 projekt som avslutats 2011)

Det är tydligt att ett kontinuerligt arbete med krisberedskap måste bedrivas för att upprätthålla förmågan. Personal och beslutsfattare behöver utbildas och övas, risk- och sårbarhetsanalyser och beredskapsplaner behöver uppdateras.

Arbetet med att värna befolkningens liv och hälsa, garantera upprätthållandet av samhällets funktionalitet och grundläggande värden vid en krissituation kan inte stanna upp med mindre än att förmågan sjunker. För att stärka krishanteringsförmågan behöver också beroenden och ansvarsförhållanden mellan olika aktörer löpande identifieras och klargöras, och former för samverkan mellan olika aktörer behöver byggas upp, utvecklas och förbättras. Även lärande och kunskapsuppbyggnad är förmågor som ständigt behöver förvaltas och uppdateras.

Med de nya finansieringsprinciperna för anslag 2:4 Krisberedskap, och den tydligare ansvarsprincipen har det tydliggjorts att långsiktiga satsningar och större investeringar ska ske genom myndigheternas egna anslag. För att samhällets krisberedskap ska stärkas behöver alla myndigheter med krishanteringsuppgifter avsätta tillräckliga medel för att den egna förmågan stärks. Uppföljningen tyder på att detta inte alltid är fallet. Med de nya

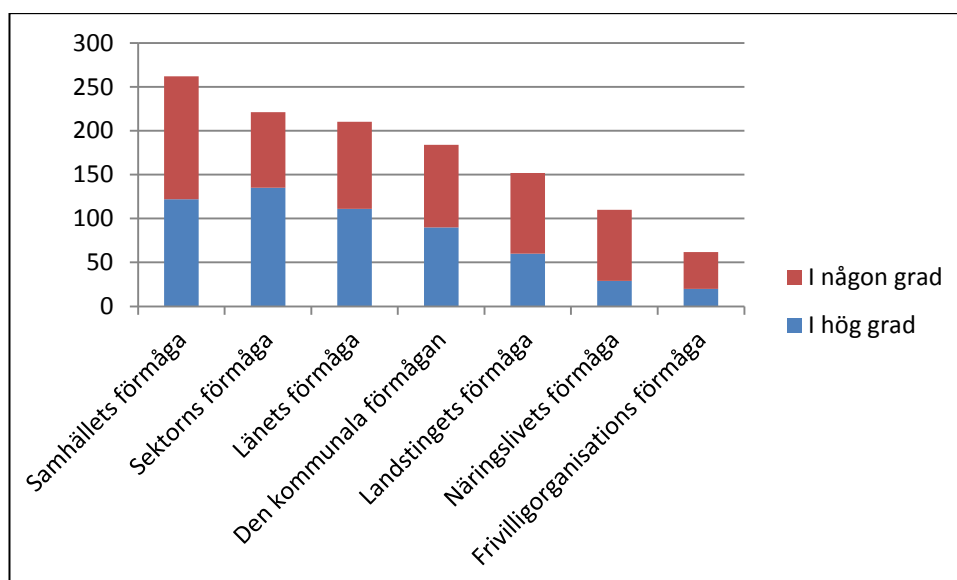
finansieringsprinciperna ska anslag 2:4 utgöra ett flexibelt tillskott till myndigheternas egna satsningar och inte låsas fast i långsiktiga projekt. MSB gör bedömningen utifrån uppföljningen att det finns risk för att inte alla myndigheter avsätter tillräckliga medel genom sina egna verksamhetsanslag i den utsträckning som behövs för att upprätthålla och stärka krisberedskapsförmågan. Om det beror på en låg prioritering av krisberedskapen eller otillräckliga medel saknar MSB underlag för att bedöma. Enligt finansieringsprinciperna ska ansvarig myndighet kunna redovisa finansiering också för framtida kostnader i det fall åtgärderna medför framtida kostnader.

3.4 Påverkan på förmågan

Myndigheterna har själva uppskattat i vilken grad de finansierade projekten har lett till att stärka samhällets, sektorns, länets eller den kommunala förmågan. Även effekter på landstingens, näringslivet och frivilligorganisationernas förmåga har bedömts.

Myndigheternas bedömning är att projekten generellt sett har ökat förmågan i samhället, sektorn, länet eller på kommunal nivå. 262 projekt bedöms i någon eller i hög grad ha påverkat samhällets förmåga. 221 projekt bedöms ha påverkat sektorns förmåga i någon eller i hög grad exempelvis på området för el-, livsmedels och dricksvattenförsörjning. 210 projekt bedöms ha påverkat länets förmåga i någon eller i hög grad. Också den kommunala krisberedskapen har höjts. 184 projekt har enligt myndigheternas bedömningar bidragit till att stärka kommunernas krisberedskap i någon eller i hög grad. För landstingen är det 152 projekt som bedöms ha bidragit i någon eller hög grad till förmågan, för näringslivets förmåga är det 110 projekt och för frivilligorganisationers förmåga bedöms 62 projekt ha påverkat förmågan i någon eller i hög grad.

Myndighetens bedömning av i vilken utsträckning projektet har bidragit till att öka samhällets, sektorns, länets, kommunal, landstingets, näringslivets eller frivilligorganisationers förmåga

Samhällets förmåga

Exempel på åtgärder som myndigheterna lyfter fram har bidragit till att stärka samhällets förmåga är större samverkansövningar såsom SAMÖ-KKÖ 2011, Barents Rescue, och TELÖ 2011, samt olika typer av samverkansåtgärder som syftar till att förbättra ledning, samverkan och kommunikation till allmänheten. Under kategorin "samhällets förmåga" lyfter myndigheterna generellt fram sådana lite större nationella aktiviteter som innefattar många aktörer, aktiviteter som bidrar till samverkan över länsgränser i stora delar av landet, eller åtgärder som har bedrivits av ett flertal aktörer på olika håll över hela landet men som hålls samman nationellt. Dessa kan ha syftat till att stärka risk- och sårbarhetsanalys, beroendeanalys och planeringsåtgärder för att stärka skyddet av samhällsviktig verksamhet.

Exempel: En kärnteknisk olycka vid ett svenskt kärnkraftverk skulle kunna få omfattande följder och stora delar av samhället skulle kunna påverkas. Det är därför viktigt att öva samhällets krisberedskap där förmåga att hantera konsekvenserna vid en olycka prövas för att utvecklas ytterligare. Under 2011 genomfördes den största svenska samverkansövningen i sitt slag, SAMÖ-KKÖ. Scenariot omfattade ett utsläpp av radioaktivitet från ett kärnkraftverk med därtill kopplad problematik kring energibrist och social oro. I övningen deltog aktörer på såväl lokal och regional som nationell nivå och samlade drygt 60 organisationer. SAMÖ-KKÖ 2011 var ett helt nytt sätt att öva en händelse med radioaktivt utsläpp på. Två beprövade övningskoncept, Samverkansövning (SAMÖ) och Kärnkraftsövning (KKÖ), slogs ihop till en enda stor övning för att utveckla förmåga att hantera både *kortsiktiga* och *långsiktiga* konsekvenser av en kärnteknisk olycka. Övningen genomfördes i tre skeden: ett akutskede, ett analys- och uthållighetsskede samt två avslutande seminariedagar. Övningen gav helt nya lärdomar avseende krishantering och konsekvenser i samhället. Under övningen och i det efterföljande erfarenhetsarbetet användes nya verktyg och metoder bl.a. genom att för första gången öva användandet av sociala medier och genom att utfallet av övningen analyserades i samverkan med samtliga övande vilket gav ett väl förankrat resultat. I myndigheternas årliga uppföljning av verksamhet finansierad av krisberedskapsanslaget lyfter flera myndigheter fram SAMÖ-KKÖ som ett gott exempel på hur den uppnådda förmågan kommit till nytta i en övning. Tidsmässigt tangerade övningen den inträffade kärnkraftsolyckan i Fukushima, Japan. Även i hantering av Fukushimahändelsen har den uppnådda förmågan kommit till nytta hos flera myndigheter.

Exempel: Barentsregionen karaktäriseras av låg befolkningstäthet, långa avstånd, känslig natur och svåra klimatförhållanden vilket ställer alldeles särskilda krav på räddningsinsatser vid olika typer av katastrofer, något som kan göra det nödvändigt att ta hjälp av grannländer för att rädda liv. Den internationella krisövningen Barents Rescue 2011 är ett led i samarbetet inom Barents Euro-Arctic Region vars syfte är att höja beredskapen för katastrofsituationer inom Barentsregionen och förbättra kommunikationen, samarbetet och samordningen mellan de aktörer som kan involveras vid en liknande händelse. Barents Rescue, genomfördes i Norrbotten med övningar i

Boden, Luleå och Jokkmokk där ca 2500 deltagare från Sverige, Norge, Finland och Ryssland deltog och mer än 40 olika organisationer engagerades i övningen. Huvudscenariot var ett omfattande dammbrott i Lule älv. Det var första gången som Sveriges förmåga övades i att ta emot och använda internationell hjälp vid en kris. Övningen bestod av flera olika övningsformer såsom seminarieövningar, alarmeringsövningar, ledningsövningar, fältövningar och simuleringsövningar med motspel. I myndigheternas slutrapporter av projektverksamheten har flera myndigheter uppgett att deras förmågor kommit till nytta i Barents Rescue. Direkt efter övningen drabbades Norrbotten av översvämningar och broras. Flera myndigheter har då uppgett att de har haft vältrimmade krisorganisationer och därför snabbt hantera händelsen bland annat tack vare övningen Barents Rescue.

Sektorns förmåga

Åtgärder som myndigheterna lyfter fram under kategorierna "sektorns förmåga" och "länets förmåga" återkommer ofta även under "samhällets förmåga". Exempel är vissa större nationella implementeringsåtgärder på områden som el- och dricksvattenförsörjning. Projektet Styrel och olika aktiviteter för att förebygga och förbereda en situation med dricksvattenbortfall har under 2011 bedrivits i flera län och kommuner. Även andra områdesvisa åtgärder lyfts fram, exempelvis på området för smittskydd, laboratorieberedskap, strålskydd, finansiell sektor och transporter.

Exempel: Trafikverket har i ett projekt under 2011 genomfört en fiktiv övning med fokus på de infrastrukturprojekt som pågår t.ex. i storstadsregioner där det kan finnas komplexa beroendesamband och stora behov av samverkan mellan berörda aktörer. Olyckor och kriser som berör infrastrukturprojekt påverkar samhället mycket negativt, övningen har därför ställt höga krav på den operativa hanteringen, men också på kommunikation och samverkan mellan aktörerna (räddningstjänst, polis, kommuner, sjukvård, entreprenörer och trafikverkets trafikledningscentral och driftledningscentral). Projektet och övningen har belyst behovet av samverkan och beroenden mellan aktörer och har bidragit till att samverkan utvecklats och snabbt kan upprätthållas i ett tidigt skede av händelseförloppet. Projektet bedöms av Trafikverket i hög grad bidra till att öka sektorns, länets, kommunens och näringslivets förmåga eftersom projektet har belyst behovet av samverkan och beroenden mellan aktörer, samt behovet av kommunikation och gemensamma lägesbilder och prognoser vid allvarliga störningar.

Exempel: I projektet epizootisamverkan (EPISAM), har Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA), Jordbruksverket och Livsmedelsverket under 2011, i en gemensam satsning genomfört övningar och utbildningar

med det huvudsakliga syftet att öka den regionala beredskapen vid epizootiutbrott²⁷. Projektet bidrar till att underhålla och höja landets veterinärers kunskap och förståelse kring epizootiska sjukdomar, men också mellan och inom myndigheter om deras ansvar och roller vid händelse av epizootiutbrott.

För att stärka krisberedskapsförmågan vid epizootiutbrott har MSB också delat ut medel till frivilligorganisationen Svenska Blå Stjärnan (SBS). SBS har arbetat med befattnings-, repetitions- och kompletteringsutbildningar i hantering av jordbrukets djur, smittskydd och läkemedelshantering. Syftet är att SBS ska kunna agera stöd till länets veterinärer vid hantering av stora utbrott av smittsamma djursjukdomar (epizootier).

Exempel: FSPOS är ett frivilligt forum för samverkan mellan myndigheter och privata aktörer inom den finansiella sektorn. Syftet med arbetet är att stärka robustheten lokalt, regionalt och nationellt inom Sveriges finansiella sektor. Arbetet bedrivs i fem arbetsgrupper: betalning, grundläggande säkerhetsnivåer, information, kritisk infrastruktur samt övning och har under 2011 i stor utsträckning bestått av förberedande verksamhet. FSPOS startade som ett utvecklingsprojekt men har nu utvecklats till ett etablerat forum för samverkan mellan de stora bolagen och myndigheterna inom den finansiella sektorn. De som medverkar i FSPOS är Riksbanken, Finansinspektionen, Försäkringskassan, Riksgälden, Svenska Bankföreningen, Svenska Fondhandlareföreningen, Försäkringsförbundet, NASDAQ/OMX, Euroclear Sweden AB och BGC. Styrelsens arbete leds för närvarande av Riksbanken. Ytterligare exempel på privata aktörer som medverkar är Nordea, Trygg-Hansa, Alecta, If, Folksam, Swedbank, Forex Bank, SEB och Handelsbanken. Under 2011 har Krisberedskapsanslaget finansierat det arbete som bedrivits inom FSPOS som inriktats mot övningar, utredningsarbete och informationsinsatser. I SAMÖ-KKÖ övades FS-POS i samtliga tre faser av övningen vilket bidrog till att stärka den privat-offentliga samverkan. Mervärdet med samverkan inom FSPOS leder bl.a. till ett gemensamt kravställande som ökar möjligheten att påverka myndigheter och andra aktörer i arbetet med kritisk infrastruktur. Ökad kunskapsbild för samtliga parter och förutbestämda kontaktvägar vid kriser är också ett resultat av samverkan och arbetet inom FSPOS.

Länets förmåga

Exempel på att länets förmåga stärkts visar myndigheterna främst med exempel på olika regionala samverkansövningar, utveckling av funktioner och metoder som stödjer gemensam ledning, samverkan och kommunikation inom och mellan olika län, samt gemensamma metoder för information till allmänhet och media.

²⁷ Epizooti är sjukdomar som kan smitta från djur till människa.

Exempel: I projektet *RSA Scenario Isstorm*, har länsstyrelsen i Jönköpings län tillsammans med flera aktörer: polis, länets kommuner, Försvarmakten, Trafikverket, Lantbrukarnas riksförbund (LRF), Swedbank, Arla, Försäkringskassan, Telia, Länstrafiken, Sveriges Radio (SR), Hallpressen, Regionala fastighetsbolag, ST1, ICA Sverige och SOS Alarm, kartlagt samhällets motståndskraft vid långvariga avbrott i samhällsviktiga funktioner och kommit fram till vilka svagheter som antingen bör minskas eller åtgärdas. Projektet har medfört ökad kunskap om vilka konsekvenser en isstorm skulle innebära för samhället och för de specifika aktörernas verksamheter. Förutom ökad kunskap om andra aktörers verksamhet har projektet bidragit till att belysa behovet av förberedande informationssamordning och alternativa försörjningslösningar för drivmedel och värmeförsörjning, samt reservrutiner inom betalningsväsendet. Det breda deltagandet i projektet har medfört kunskap om vilken verklighet respektive aktör har att hantera under en isstorm och kris. Länsstyrelsen i Jönköping bedömer att projektet har bidragit till en ökad förmåga i länet, eftersom ett bredare nätverk har etablerats och konsekvenserna av isstormen analyserats utifrån alla aktörers verksamhet. Resultatet av projektarbetet har delats ut till kring 150 aktörer med förhoppningen att det ska bidra till ett säkrare samhälle.

Kommunal förmåga

Den kommunala förmågan illustreras bland annat av åtgärder som vidtagits av centrala myndigheter eller länsstyrelser och där kommunerna är målgrupp eller samarbetspartner. Här lyfter myndigheterna bland annat fram åtgärder för att stärka en gemensam lägesuppfattning, identifiering av samhällsviktig verksamhet, regionala och nationella samverkansövningar samt olika förebyggande och förberedande åtgärder på områdena för vatten och el-försörjning, klimatanpassning och strålsäkerhet.

3.5 MSB:s bedömning

3.5.1 Finansierad verksamhet och påverkan på samhällets krisberedskap

MSB bedömer att de satsningar som gjorts med medel ur krisberedskapsanslaget under 2011 har bidragit till att uppnå regeringens mål med samhällets säkerhet genom att stimulera samarbeten mellan olika aktörer i syfte att möjliggöra samordnade insatser vid kriser.

MSB gör också bedömningen att de gemensamma satsningarna har bidragit till att förbättra den generella förmågan att hantera kriser som måste finnas för att hantera ett brett spektrum av händelser. Genom en förbättrad generell förmåga skapas möjlighet att både förebygga och hantera händelser som kan leda till allvarliga kriser.

I linje med regeringens inriktning har anslaget under 2011 bidragit till att stödja myndighetsgemensamma behov. Den verksamhet som har finansierats har bidragit till att ta fram nya verktyg och lösningar som stödjer

krishanteringssystemet i stort. MSB konstaterar att majoriteten av de projekt som avslutats under året har uppnått sina mål, men att behoven i många fall kvarstår trots detta.

MSB bedömer att de åtgärder som har finansierats av anslag 2:4 under 2011 också har bidragit till att stärka den generella förmågan i samhället på nationell, regional och kommunal nivå. Aktiviteterna som bedrivits med hjälp av anslaget har enligt MSB även haft positiva effekter på landstingens och frivilligorganisationernas förmåga. MSB menar också att effekterna av satsningarna med stor sannolikhet ytterligare kommer att förstärkas när de finansierade åtgärderna implementeras över tid.

Anslaget har även i vissa fall bidragit till att förstärka effekterna eller påskynda implementeringen av åtgärder av stor betydelse för samhällets förmåga där någon central myndighet har ett nationellt ansvar. Implementeringen av Styrel²⁸ är ett exempel, där Statens energimyndighet har haft huvudansvaret att implementera åtgärderna, men där samverkan med ett stort antal aktörer behövs för att verksamheten ska få full effekt. MSB har kunnat komplettera Energimyndighetens egna åtgärder med stöd till ett tio-tal länsstyrelser. Uppföljningen visar även att anslag 2:4 finansierar åtgärder hos kommuner som är de som ska införliva åtgärderna i praktiken.

3.5.2 Fortsatta behov och framtida finansiering

Som MSB konstaterat ovan kvarstår i många fall behoven av åtgärder, trots att ett projekt uppfyllt sina mål och avslutats. En av orsakerna till detta är att ett kontinuerligt arbete med krisberedskap måste bedrivas för att upprätthålla förmågan. Det är därför av stor vikt att de ansvariga aktörerna har en egen finansiering för de långsiktiga och viktiga förmågehöjande åtgärder som behövs för att upprätthålla förmågan över längre tid. Med de nya finansieringsprinciperna ska dessa bäras av respektive myndighet.

MSB kan se att krisberedskapsanslaget idag i vissa fall finansierar sådan verksamhet som är av stor vikt för samhällets krisberedskap och där en mer långsiktig finansiering är viktig för att den nationella beredskapen inte ska äventyras.

En generell trend är att en allt större del av anslaget används för att finansiera CBRN-verksamhet. På området för dricksvattenförsörjning gör MSB vidare bedömningen att det finns stora behov av att ytterligare stärka beredskapen och att åtgärderna som vidtas både bör vara av förebyggande och förberedande karaktär. MSB gör bedömningen att en del av de projekt som idag finansieras via krisberedskapsanslaget inte fortsättningsvis kan få fortsatt bidrag på samma nivå då det skulle innebära finansiering av löpande verksamhet.

²⁸ Styrel bygger på att kommuner och elnätsföretag tillsammans identifierar och planerar för hur samhällsviktiga elanvändare ska prioriteras via allvarlig elbrist. Styrel är ett nationellt projekt som införs över hela landet. Riksdagen har antagit propositionen om prioriteringen av samhällsviktiga elanvändare och ändringen av ellagen började gälla den 1 juli 2011.

Livsmedelsverket behöver därför öka andelen egenfinansiering inom uppdraget att ansvara för den nationella samordningen av dricksvattenförsörjningen. Finansieringen av beredskapen på dricksvattenområdet kan därför behöva ses över.

MSB noterar också att en del av den verksamhet som finansieras av krisberedskapsanslaget hos länsstyrelserna ligger nära det egna verksamhetsansvaret. Eftersom länsstyrelserna utgör mycket viktiga noder i krisberedskapssystemet, är det viktigt att de kan bedriva ett systematiskt och ändamålsenligt arbete med krisberedskapsfrågor. MSB menar därför att länsstyrelsernas arbete med krisberedskap på sikt måste övergå till en mer långsiktig finansieringslösning, som minskar deras beroende av projektfinansiering via krisberedskapsanslaget. En säkrare långsiktig finansiering erbjuder också möjlighet att lämna ytterligare stöd till kommunernas arbete till krisberedskap.

Uppföljningen visar också att verksamhet som myndigheterna ska bedriva i samverkan ofta faller mellan stolarna då ingen aktör känner ansvar för helheten. Trots att ansvarsprincipen har förtydligats och numera även omfattar ansvaret att samverka²⁹, är det ofta svårt att avgöra var den exakta gränsen mellan det egna verksamhetsansvaret och ansvaret för det gemensamma går.

Krisberedskapsanslaget är ett mycket viktigt styrmedel för att en mer systematisk samverkan ska komma till stånd och upprätthållas mellan aktörer inom ramen för krisberedskapsarbetet. När det gäller myndigheternas deltagande i sådana nätverk är inriktningen att detta finansieras av myndigheten själv, medan specifika projekt eller gemensamma resurser inom ramen för nätverket kan finansieras av anslaget. Hur en långsiktig finansiering av nätverk och grupper av stor betydelse för krisberedskapen ska säkras bör dock ytterligare utredas med avseende på ansvarsprincipen i relation till de nya finansieringsprinciperna. En utgångspunkt bör vara att finna en långsiktig finansiering som säkerställer att värdefulla nätverk inte står och faller med anslag 2:4 Krisberedskap.

Finansieringen av sådana åtgärder som ska fasas ut från anslaget är heller inte klar i alla fall. Myndigheternas slutrapporter vittnar i vissa fall om att finansieringen av en åtgärd står och faller med huruvida projektet får finansiering via anslag 2:4 Krisberedskap.

Vid övergången till den process för fördelning av anslag 2:4 Krisberedskap som sjösattes år 2010 var ett kriterium att processen skulle göras mer flexibel så att medel snabbare skulle kunna styras om till nya behov. MSB menar att processen på flera sätt har blivit mer flexibel än tidigare. Flexibiliteten kommer exempelvis till uttryck genom att anslaget snabbt kan finansiera nya behov, när de uppkommer. Exempel på ny verksamhet är åtgärder som syftar till att utveckla användningen av sociala medier för att samla in information till allmänheten och att nå ut till olika målgrupper eller att möta nya hotbilder såsom social oro, smitta i dricksvatten eller tillverkning av bomber. Flexibiliteten kommer även till uttryck genom att MSB snabbt kan omfördela

²⁹ Budgetpropositionen 2012

medel mellan olika projekt efter det att myndigheterna lämnar en prognos över den faktiska medelsanvändningen. Detta gör det möjligt att snabbt rikta pengarna till sådana områden där de gör mest nytta. En förutsättning för att medel från anslag 2:4 Krisberedskap ska få full effekt är dock att myndigheter med ett ansvar för krisberedskapsuppgifter också avsätter de medel som behövs för att säkra den egna förmågan.

4. Kommuner

4.1 Inledning

Under 2011 har sammanlagt 358 mnkr från anslag 2:4 Krisberedskap fördelats till kommuner. Av dessa utgjorde 282 miljoner kronor i ersättning för de uppgifter som kommunerna är ålagda enligt lagen (2006:544) om kommuner och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser och höjd beredskap (LEH). Ersättningen betalas årligen ut med stöd av 5 kap 2 § LEH och den överenskommelse som staten och Sveriges Kommuner och Landsting slöt år 2004³⁰. 76 mnkr tilldelades därutöver kommunerna för utveckling av kommunernas ledningsplatser och för räddningstjänstens ledningsförmåga. Utöver den ersättning som fördelas direkt till kommunerna deltar dessa på olika sätt också när det gäller vissa beredskapsaktiviteter som centrala myndigheter, länsstyrelser och frivilliga försvarsorganisationer anordnar med stöd av anslag 2:4 Krisberedskap³¹.

I detta kapitel redovisas dock endast den verksamhet som har genomförts med den statliga ersättningen för uppgifter enligt LEH samt finansierad verksamhet avseende teknisk rådgivning och ekonomiska bidrag till kommunala ledningsplatser och för räddningstjänstens ledningsförmåga.

Uppföljningen av kommunerna görs genom en sammanställning av svaren på den enkät som MSB årligen via länsstyrelserna skickar till landets samtliga 290 kommuner. Vid tiden för denna rapportering har 282 kommuner svarat på enkäten. Länsstyrelserna som har i uppdrag att följa upp kommunerna lämnar även in en länsvis bedömning av kommunernas arbete. Eftersom redovisningen av denna rapport tidsmässigt inte har kunnat synkroniseras med tidpunkten för länsstyrelsernas granskning av kommunernas svar har endast ett fåtal av länsstyrelsernas bedömningar hunnit arbetas in i rapporten. Kommunernas bedömning av sin verksamhet riskerar därför att inte bli fullständigt exakt eftersom svaren inte har hunnit kvalitetsgranskas vid tidpunkten för denna rapportering.

4.2 Utgångspunkter för uppföljningen

4.2.1 Finansieringsprinciper och uppgifter

Enligt lagen 5 kap 1 § ska kommunerna och landstingen få ersättning av staten för kostnader för förberedande uppgifter som de utför enligt 2 och 3 kap LEH³². De uppgifter som specificeras i 2 och 3 kap LEH är:

- Höjd beredskap

³⁰ *Kommunernas uppgifter i samhällets krishanteringssystem.*

³¹ Dessa åtgärder beskrivs i kapitel 4. Centrala myndigheter och länsstyrelser samt i kapitel 7. Frivilliga försvarsorganisationer.

³² Uppgifter som rör extraordinära händelser i fredstid berättigar till ersättning endast i den mån verksamheten är till nytta för sådana mycket omfattande och svåra extraordinära händelser som allvarligt kan påverka kommunens verksamhet.

- Risk- och sårbarhetsanalys
- Planering
- Geografiskt områdesansvar
- Utbildning och övning
- Rapportering

De vidtagna åtgärderna ska i enlighet med lagens syfte bidra till att:

”Kommunerna ska minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred. Kommunerna ska därigenom också uppnå en grundläggande förmåga till civilt försvar”.³³

4.2.2 Fördelningsprinciper

Uppgifterna enligt LEH

I Kommunöverenskommelsen finns uppställda fördelningsprinciper som parterna kommit överens om när det gäller ersättning för uppgifterna enligt LEH. Dessa principer utgör grunden för det belopp varje enskild kommun tilldelas. Ersättningens storlek varierar mellan kommunerna med avseende på befolkningens storlek och huruvida kommunen ligger i en storstadsregion. Ersättningen utgår från 2006 års priser och räknas årligen upp med konsumentprisindex (KPI). Ersättningen betalas ut senast den 30 juni för innevarande budgetår.

Ersättningen är indelad i fem delar som avser:

- Kvarstående uppgifter avseende höjd beredskap³⁴
- Grundbelopp för att hålla en funktion med erforderlig kompetens för samordning av kommunens uppgifter i krishanteringssystemet³⁵
- Verksamhetsersättning³⁶
- Tillägg
- Startbidrag

Både kommunöverenskommelsen och lagen saknar tydliga förhållningsregler för vilken typ av kostnader som är giltiga och hur redovisningen till länsstyrelsen ska gå till. Överenskommelsen ger en inriktning för fördelning av kostnaderna men är inte tvingande för de enskilda kommunerna. Kommunerna har istället ett ansvar att själva fördela kostnaderna så att uppgifterna blir utförda.

³³ 1 kap, 1 § LEH

³⁴ Den del av ersättningen som avser kvarstående uppgifter avseende höjd beredskap är en beräkning av kostnader för hyror och andra avgifter för RUHB-materiel (materiel för räddningstjänst under höjd beredskap) och andningsskydd samt underhåll av VMA-anläggningar (viktigt meddelande till allmänheten).

³⁵ Den del av ersättningen som avser grundbeloppet är en beräkning av kostnader för löner och andra avgifter för en samordningsfunktion som ska ha den kompetens som behövs och för att driva på kommunens arbete med uppgifterna i lagen.

³⁶ Delarna verksamhetsersättning, tillägg och startbidrag avser övriga kostnader för samordning eller liknande för att uppgifterna i lagen ska fullgöras.

Bidrag till ledningsplatser och räddningstjänstens ledningsförmåga

Ersättningen för uppgifterna i lagen är inte dimensionerad för större tekniska investeringar. MSB har dock sett ett särskilt behov av att säkerställa kommunernas tekniska ledningsförmåga vid allvarliga händelser. Därför har kommunerna möjlighet att från MSB söka stöd enligt en särskild process för teknisk rådgivning genom framtagna av tekniska åtgärdsförslag för att stärka sin ledningsförmåga. Kommunerna kan sedan ansöka om ekonomiska bidrag för att genomföra de föreslagna åtgärderna. Efter inkommen ansökan genomför MSB en behovsprövning som kan leda till beslut om tilldelande av medel med upp till 50 procent av åtgärdskostnaderna. Resterande medel ska kommunen själv skjuta till i enlighet med ansvarsprincipen. Behovsprövningen görs bland annat utifrån den risk- och sårbarhetsanalys och den planering som kommunen är ålagd att göra genom sina uppgifter enligt LEH. Den statliga ersättningen för uppgifterna i LEH kan även användas av kommunerna för att träna och öva sin förmåga att hantera en kris när det gäller arbetssätt och tekniska funktioner. På så sätt förstärker de båda ersättningarna varandra och bidrar till en effektiv användning av statliga medel. Resultatet följs upp och utvärderas i särskild ordning efter genomförandet.

4.3 Genomförd verksamhet och resultat

4.3.1 Medelsanvändning

Kvarvarande uppgifter för höjd beredskap

245 kommuner redovisar kostnader för kvarvarande uppgifter för höjd beredskap. Kostnaderna avser främst förrådshållning och tillkommande kostnader³⁷ för RUHB-förråd, avvecklingskostnader för skyddsmasker, avskrivningskostnader samt underhåll av utomhusalarmering.

Kostnaderna är i genomsnitt procentuellt sett högre än det belopp som betalas ut genom kommunöverenskommelsen men samtidigt är det stora skillnader mellan kommunerna. Vissa kommuner redovisar inga kostnader alls medan andra kommuner har väl höga kostnader, särskilt mot bakgrund av att beredskapsförråden nu håller på att avvecklas. Avvecklingen startade 2010 och beräknas avslutas 2012. Tidigare rapporter har visat att vissa kommuner har högre kostnader än den schablon som sattes upp i kommunöverenskommelsen³⁸. Mot bakgrund av att förråden nu håller på att avvecklas vill MSB dock uppmana länsstyrelserna att särskilt följa upp de kommuner som ändå uppvisar stora kostnader för beredskapslager.

Grundbelopp för funktion för samordning av kommunens arbete med uppgifterna i lagen

Samtliga kommuner har avsatt medel för löner och andra kostnader³⁹ för en beredskaps-, säkerhetssamordnare, säkerhetschef eller motsvarande funktion som ska arbeta med att driva på arbetet med uppgifterna i lagen. Vissa

³⁷ Avser bland annat försäkringar, lönekostnader, larm, m.m.

³⁸ Bland annat har detta påtalats i en framställan till regeringen om avveckling av andningsskydd, 2010-05-03, MSB dnr 2010-307

³⁹ Avser bland annat kostnader för kontor, resor, telefon och overheadpåslag.

kommuner har även köpt in konsult hjälp för arbete med de olika uppgifterna enligt lagen.

Den tid som läggs ned på arbetet med uppgifterna i lagen har ökat sedan 2010 men ligger fortfarande generellt sett lägre än den nivå som ersättningen förhandlades fram för. Enligt överenskommelsen skulle minst en halvtidstjänst behöva avsättas för att de minsta kommunerna skulle kunna fullgöra uppgifterna enligt lagen. Av de kommuner som har besvarat enkäten uppger 40 kommuner att de avsatt arbetstid under den nivå som ersättningen förhandlades fram för.

Hur stora är, uttryckt i årsarbetskrafter, de sammanlagda personella resurserna (t.ex. beredskaps-, säkerhetssamordnare, säkerhetschef) för samordning av kommunens uppgifter enligt LEH?

Årsarbetskrafter för beredskapssamordning	Antal kommuner	
	2010	2011
Mindre än 0,25	5	2
Mellan 0,25 och 0,49	80	39
Mellan 0,50 och 0,74	118	120
Mellan 0,75 och 1,0	24	52
Mer än 1,0	57	69

Samtidigt uppger flera kommuner att säkerhetssamordnaren eller motsvarande funktion utför andra krisberedskapsuppgifter än enbart de uppgifter som lagen kräver. Uppföljningen tyder vidare på att de krisberedskapsuppgifter som kommunerna har att utföra i viss mån har ökat sedan 2006. Det gäller främst sådana uppgifter som kan härledas till planeringsuppgifter i enlighet med det geografiska områdesansvaret. Arbetet med implementeringen av Styrel uppges på många håll ha tagit stora resurser i anspråk. Andra kommuner rapporterar även kostnader för t.ex. nödvattenplanering.

Kostnader för uppgifterna i lagen

Under denna rubrik redovisar kommunerna i huvudsak kostnader för åtgärder som kan kopplas till de olika uppgifterna i lagen. Bland åtgärderna finns övning och utbildning, kostnader för konsulter, aktiviteter kopplade till samordning av forum inom ramen för kommunens geografiska områdesansvar, krisledning, konferenser, utredningar m.m.

Kommunerna redovisar även i vissa fall kostnader som ligger inom ramen för det egna verksamhetsansvaret. Kostnader för reservkraft, inköp av RAKEL-terminaler, utrustning av ledningsplatser, bidrag till frivilliga resursgrupper och hemvärnet är exempel. Någon ger även exempel på kostnader i samband med att samhällsstörningar inträffar. Dessa kostnader ligger utanför de åtgärder som ska finansieras med anslaget.

Sparande

Hela 109 kommuner⁴⁰ uppger att de har sparat en del av ersättningen för uppgifterna enligt lagen, antingen för 2011 års tilldelning eller från tidigare år. I vissa fall har sparandet skett medvetet för att kunna finansiera deltagande i någon övning eller utbildning. I andra fall har en tillfällig vakans bidragit till ett sparande. I flera fall visar uppföljningen även att sparandet istället beror på en osäkerhet när det gäller hur medlen får användas. I några fall bedömer kommunerna att behov inte anses föreligga.

Ledningsplatser och räddningstjänstens ledningsförmåga

MSB har lämnat teknisk rådgivning och ekonomiska bidrag till kommuner för att utrusta deras ledningsplatser och därigenom stärka ledningsförmågan. För 2011 års verksamhet stärkte 50 kommuner sin ledningsförmåga på detta sätt.

4.3.2 Resultat av den finansierade verksamheten

Den genomförda verksamheten har lett till följande resultat:

- 247 kommuner har redovisat en risk- och sårbarhetsanalys till länsstyrelsen i enlighet med gällande föreskrifter om kommuner och landstings risk- och sårbarhetsanalyser MSBFS 2010:6
- 193 kommuner har en fastställd plan för att kunna hantera extraordinära händelser för mandatperioden 2010-2014.
- I 253 kommuner har förtroendevalda och/eller personal som har utbildats för sin uppgift under 2011.
- I 231 kommuner har förtroendevalda och/eller personal har övats för sin uppgift under 2011.
- 247 kommuner har former för att åstadkomma samordning och samverkan av berörda aktörers åtgärder inför och under extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.
- 50 kommuner fick stöd till ökad ledningsförmåga.

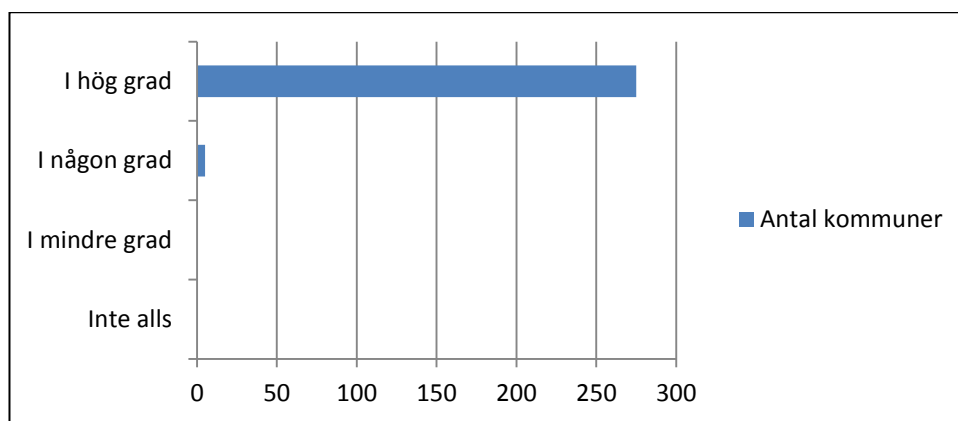
Ersättningen som morot

När det gäller betydelsen av den statliga ersättningen för att uppgifterna ska utföras är trenden tydlig. Hela 277 kommuner anger att den i hög grad har betydelse för att uppgifterna ska utföras medan 5 kommuner anger att den i någon grad har betydelse.

⁴⁰ Siffran bör ses som ungefärlig eftersom kommunerna har redovisat på ett sådant sätt att det i vissa fall är svårt att tolka resultaten.

För de åtgärder som vidtas för att stärka den tekniska ledningsförmågan finansierar MSB endast en del av kommunernas egna kostnader. Genom att använda sig av en delfinansiering genom statlig ersättning stimuleras kommuner att utföra åtgärder som ger en garanti till att ha en ledningsförmåga och möjlighet att samverka med andra aktörer vid såväl olyckor som kriser. Vidare kan MSB verka för att det skapas en teknisk grundplattform för att samverkan kan ske inom och mellan olika nivåer. Om ingen delfinansiering/bidrag ges är risken att kommuner prioriterar de åtgärder som behövs för att klara egen verksamhet kopplat till extraordinära händelser och inte lägger kraft på den så viktiga samverkansförmågan. Vidare finns det en fara att de nedprioriterar åtgärder för att klara s.k. ”sällanhändelser” såsom ex. långvariga strömavbrott.

Kommunens bedömning av vilken betydelse den statliga ersättningen har haft för att uppgifterna i lagen ska fullgöras

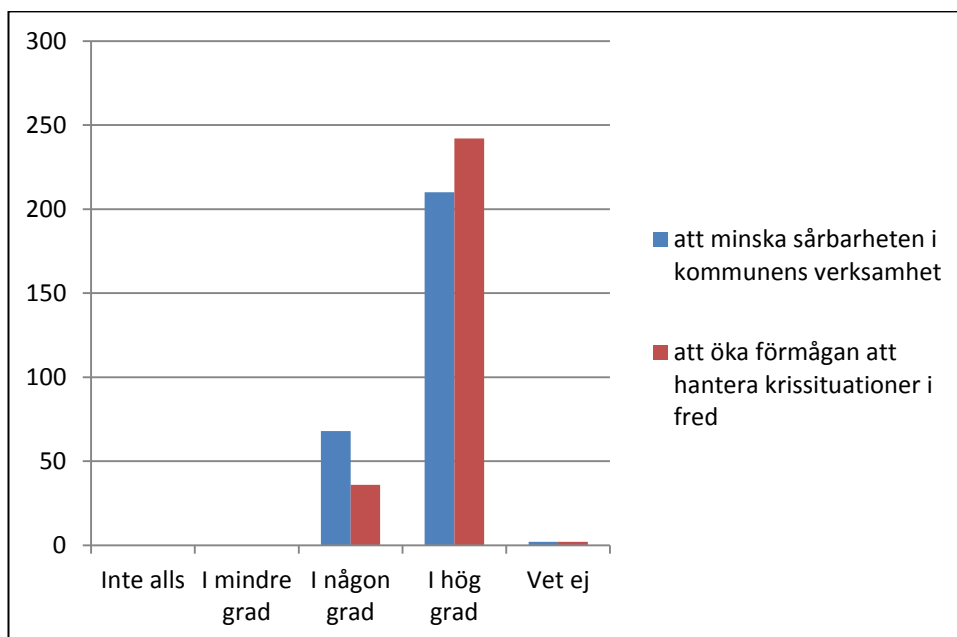

4.4 Påverkan på kommunernas förmåga

Den statliga ersättningen utgår till kommunerna för att de ska utföra ett kontinuerligt arbete med uppgifterna i lagen. Verksamheten ska leda till att sårbarheten i kommunens egen verksamhet minskar och att förmågan att hantera en extraordinär händelse ökar.

Ett stort antal kommuner bedömer att den verksamhet som finansieras av ersättningen i hög grad bidrar till att uppfylla de två målsättningarna i lagens syfte. Hela 212 kommuner uppger att den finansierade verksamheten i hög utsträckning har lett till att minska sårbarheten i kommunens verksamhet medan 244 kommuner bedömer att den finansierade verksamheten i hög grad har lett till att öka kommunens förmåga att hantera krissituationer i fredstid.

Kommunens bedömning av i vilken utsträckning den finansierade verksamheten har lett till att minska sårbarheten i kommunens verksamhet och att öka förmågan att hantera krissituationer i fred.

Ledningsförmågan förbättrades för 33 kommunledningar och för 20 kommunala räddningstjänster genom tekniska åtgärder som säkerställer deras ledningsplatsers funktion att kunna leda och samverka vid olyckor och kriser.

4.5 MSB:s bedömning

Kommunerna har med stöd av ersättningen för uppgifterna enligt LEH arbetat med risk- och sårbarhetsanalys, planering, utövat ett geografiskt områdesansvar, samt anordnat utbildning och övning av den politiska ledningen och övrig personal så att de ska klara sina uppgifter vid en extraordinär händelse i fredstid. Den statliga ersättningen leder till att uppgifter blir fullgjorda och är ett viktigt incitament för kommunerna att fullgöra arbetet med uppgifterna i lagen. MSB bedömer att uppgifterna i lagen skulle utföras i betydligt mindre utsträckning om ersättningen inte hade betalats ut. Stödet till kommunerna har även bidragit till att 20 kommunledningar och 10 kommunala räddningstjänster har stärkt sin tekniska ledningsförmåga.

MSB bedömer att den statliga ersättningen till kommunerna har haft stor betydelse för att minska sårbarheten i kommunens verksamhet och att öka förmågan att hantera krissituationer i fred. Stödet till kommunernas ledningsplatser har även haft stor betydelse för att stärka den tekniska ledningsförmågan i dessa kommuner.

MSB bedömer samtidigt att kvaliteten i kommunernas arbete ytterligare kan förbättras. Arbetet när det gäller risk- och sårbarhetsanalys fungerar bra i

många kommuner, men flera kommuner uppvisar även brister. Många kommuner har lämnat in en risk- och sårbarhetsanalys men den inbegriper inte alltid alla åtta punkter som ska vara med enligt MSB:s föreskrifter. För de kommuner som redovisar enligt punkterna finns i vissa fall utrymme för förbättringar när det gäller kvaliteten på redovisningen. Arbetet med att ta fram risk- och sårbarhetsanalysen har inte heller i alla fall bedrivits i en bred process där berörd personal inom olika förvaltningar och verksamheter inom kommunen har deltagit. MSB menar att ersättningen skulle få större effekt om kommunerna använde den på ett sådant sätt att kvaliteten förbättras och arbetet förankras bättre inom kommunens olika delar. Det gäller både för arbetet med att analysera vilka risker som finns inom den egna förvaltningen eller motsvarande, att uppskatta vad konsekvenserna skulle bli om risken skulle bli verklighet och att ange åtgärdsförslag på hur de identifierade riskerna ska åtgärdas. På samma sätt bör relevant personal och beslutsfattare utbildas och övas i en kontinuerlig process för extraordinära händelser. Flera länsstyrelser pekar också på att många kommuner skulle kunna öva och utbilda personal och beslutsfattare i högre utsträckning.

Enligt det geografiska områdesansvaret ska kommunen bland annat verka för att olika aktörer samverkar och uppnår samordning i planerings- och förberedelsearbetet. Uppföljningen visar att beredskapsplaneringen inom olika sektorer ofta brister i kvalitet eller saknas. Livsmedelsverket lyfter särskilt fram kommunernas vattenförsörjningsplaner som att de generellt är av alltför låg kvalitet. Särskilda och tydliga projekt såsom Styrel har bidragit till att tydliggöra bilden hos många kommuner om vikten av planeringsarbetet. Ett helhetsgrepp om beredskapsplaneringen för olika områden på kommunal nivå skulle tydliggöra kommunernas ansvar och bidra till att ersättningen användes på ett mer effektivt sätt. Kommunerna skulle i större utsträckning än idag kunna vika medel åt att åstadkomma sådan samordning och att förbättra kvaliteten i den planering som finns.

Uppföljningen visar att många kommuner har en personalstyrka för att arbeta med krisberedskap som ligger under den nivå som ersättningen utformades för. MSB gör bedömningen att en säkerhets- eller beredskapssamordnare är en nyckelfaktor för att uppgifterna ska utföras. Flera kommuner skulle kunna använda en större del av ersättningen till arbete med samordning av uppgifterna i lagen.

MSB bedömer att den statliga ersättningen till kommunerna för uppgifterna i LEH idag inte används optimalt. Samtidigt som det finns brister i arbetet visar uppföljningen att det finns en relativt stor andel sparande av medel. I vissa fall beror detta på ett medvetet sparande för att exempelvis finansiera en kostsam övning nästkommande år. I andra fall beror det på vakanser av säkerhetssamordnare eller så har sparandet uppstått under de första åren då kommunen fortfarande befann sig i en läroprocess och inte ville slösa bort pengarna. MSB bedömer att fler kommuner skulle uppnå de uppsatta målen om de sparande medlen användes till sådana åtgärder där det finns behov. Länsstyrelserna bör stödja kommunerna med hur de ska använda sparade medel för att ersättningen ska riktas dit den gör mest nytta för att uppnå lagens syfte.

För det andra redovisar många kommuner idag större kostnader för att upprätthålla beredskapslager för andningsskydd och RUHB-förråd än vad överenskommelsen förutsåg. I vissa kommuner har större delen av ersättningen gått till kostnader för beredskapsförråd. MSB bedömer att detta kan vara en förklarande faktor till att övriga uppgifter i lagen inte fullgörs. Det bör dock påpekas att uppgiften enligt lagen inte är villkorad med statliga bidrag för att utföras och att det är kommunens ansvar att fördela medlen på ett sådant sätt att uppgifterna fullgörs. På grund av avsaknaden av regler i kommunöverenskommelsen och lagen är det svårt att säga att det inte är i enlighet med villkoren att använda medel till kostnader förknippade med förrådsverksamhet. Styrningen av kommunernas beredskap skulle dock förbättras avsevärt om reglerna förtydligades.

MSB har under 2010-2011 samtidigt avvecklat ett stort antal förråd. Avvecklingen beräknas vara helt slutförd under 2012 varför kommunöverenskommelsen bör justeras. Det ger otydliga signaler till kommunerna att erhålla ersättning för något som samtidigt håller på att avvecklas. Kommunöverenskommelsen bör ses över, särskilt med avseende på den del som ska användas till kvarvarande uppgifter för höjd beredskap. MSB behöver även förstärka stödet till länsstyrelserna i deras uppföljning av vilka regler som gäller för användningen av ersättningen inför 2012 års uppföljning.

Sammanfattningsvis bedömer MSB att de medel som tilldelas kommunerna för uppgifter enligt LEH skulle kunna utnyttjas på ett mer effektivt sätt. Samtidigt som stora medel sparas och används till beredskapsåtgärder når fler än hälften av kommunerna inte upp till de mål som ställs upp i kommunöverenskommelsen. Arbetet med att skapa ett processtänk för krisberedskapsfrågor har inte fått fullt genomslag. I vissa fall är krisberedskapsfrågor inte prioriterade inom kommunen.

Olika kommuner har olika behov men generellt är områden som övning, utbildning och planeringsuppgifter som ingår i det geografiska områdesansvaret sådana åtgärder som flera kommuner skulle kunna lägga mer resurser på än vad de gör idag. En större del av medlen skulle vidare kunna användas för att stärka arbetet med samordning av uppgifterna i lagen.

Vad som ingår i kommunens eget verksamhetsansvar bör också tydliggöras så att större investeringar såsom reservkraft och ledningsplatser inte tynger användningen av den ersättning som är öronmärkt till andra frågor.

Slutligen vill MSB understryka att arbetet med att följa upp kommunerna är ett kontinuerligt arbete som genomförs i flera led. Först svarar kommunerna på MSB:s enkät, sedan följer länsstyrelserna upp kommunerna på ett mer kvalitativt sätt både när det gäller medelsanvändningen och genomförandet av de uppgifter som kommunen genomfört. I vissa fall kan uppföljningen leda till att länsstyrelsen ber MSB pröva om medel ska reduceras till någon kommun som inte har fullgjort sina uppgifter eller som har använt medel felaktigt. Dessa delar av uppföljningen har av tidsskäl inte kunnat redovisas i denna rapport utan återkoppling till kommunerna sker i ett senare skede.

5. Landsting

5.1 Inledning

Under 2011 har sammanlagt ca 39 mnkr från anslag 2:4 Krisberedskap fördelats till landsting. En del av dessa medel (10 mnkr) fördelas i form av ersättning för de uppgifter som landstingen är ålagda enligt lagen (2006:544) om kommuner och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser och höjd beredskap. Den andra delen av ersättning till landstingen (29 mnkr) rör stöd till utveckling av landstingens ledningsplatser och för stöd till att stärka den tekniska försörjningen vid akutsjukhus (SSIK). Utöver den ersättning som fördelas direkt till landstingen deltar dessa på olika sätt också när det gäller vissa beredskapsaktiviteter som centrala myndigheter och länsstyrelser anordnar med stöd av anslag 2:4 Krisberedskap⁴¹.

Resultaten i denna undersökning bygger på svaren i en enkät som skickades till landstingen i januari-februari 2012. I enkäten ställdes frågor om verksamhet, måluppfyllelse samt hur de har använt den statliga ersättningen. 21 landsting har svarat på enkäten vid tiden för denna rapportens färdigställande. När det gäller stöd till landstingens ledningsplatser och SSIK-verksamheten har MSB besiktigt genomförda åtgärder gentemot det åtgärdsförslag som legat till grund för beslut om tilldelning av ekonomiska bidrag.

5.2 Utgångspunkter för uppföljningen

5.2.1 Finansieringsprinciper och uppgifter

Enligt lagen 5 kap 1 § ska kommunerna och landstingen få ersättning av staten för kostnader för förberedande uppgifter som de utför enligt 2 och 3 kap LEH⁴². De uppgifter som specificeras i 2 och 3 kap LEH är:

- Risk- och sårbarhetsanalys
- Planering
- Utbildning och övning
- Rapportering
- Höjd beredskap

De vidtagna åtgärderna ska bidra till att minska sårbarheten i landstingens verksamhet och ge en god förmåga att hantera krissituationer i fred. Landstingen ska därigenom också uppnå en grundläggande förmåga till civilt försvar.⁴³

⁴¹ Dessa åtgärder beskrivs i kapitel 4. Centrala myndigheter och länsstyrelser

⁴² Uppgifter som rör extraordinära händelser i fredstid berättigar till ersättning endast i den mån verksamheten är till nytta för sådana mycket omfattande och svåra extraordinära händelser som allvarligt kan påverka landstingets verksamhet.

⁴³ 1 kap, 1 § LEH

5.2.2 Fördelningsprinciper

Den statliga ersättningen till landstingen för uppgifter enligt lag (2006:544) om kommuner och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap betalas ut årligen med stöd av 5 kap 2 § LEH och en överenskommelse som MSB upprättar med varje landsting.

Den ersättning som landstingen får enligt 5 kap 1 § LEH betalas ut av Socialstyrelsen för verksamhet inom Socialstyrelsens ansvarsområde. För övrig verksamhet bestämmer MSB om ersättningen och betalar ut den inom ramen för vad regeringen beslutar⁴⁴.

Bidrag till ledningsplatser

Ersättningen för uppgifterna i lagen är inte dimensionerad för större tekniska investeringar. MSB har dock sett ett särskilt behov av att säkerställa landstingens tekniska ledningsförmåga vid allvarliga händelser. Därför har landstingen möjlighet att från MSB söka stöd enligt en särskild process för teknisk rådgivning. Processen inbegriper framtagande av tekniska åtgärdsförslag för att stärka landstingens ledningsförmåga. Landstingen kan sedan ansöka om ekonomiska bidrag för att genomföra de föreslagna åtgärderna. Efter inkommen ansökan genomför MSB en behovsprövning som kan leda till beslut om tilldelande av medel med upp till 50 procent av åtgärdskostnaderna. Resterande medel ska landstinget själv skjuta till i enlighet med ansvarsprincipen. Behovsprövningen görs bland annat utifrån den risk- och sårbarhetsanalys och den planering som landstinget är ålagd att göra i enlighet med LEH. Den statliga ersättningen för uppgifterna i LEH kan även användas av landstingen för att träna och öva sin förmåga att hantera en kris både när det gäller arbetssätt och tekniska funktioner. Resultatet följs upp och utvärderas i särskild ordning efter genomförandet.

SSIK (Sjukvårdens säkerhet i kris)

Landstingens akutsjukhus har kunnat ansöka om tekniskt stöd och ekonomiska bidrag för delfinansiering av åtgärder för att stärka den tekniska försörjningen vid akutsjukhusen. Åtgärderna har främst riktats till att skapa en robust reservkraftförsörjning för sjukhusen. Under året har MSB beslutat att de ekonomiska bidragen för SSIK-verksamheten upphör, dock fullföljs de åtaganden som MSB tidigare beslutat om att stödja.

5.3 Genomförd verksamhet och resultat

5.3.1 Medelsanvändning

Lönekostnader

Ersättningen används på olika sätt i olika landsting, när det gäller lönekostnader för en säkerhetssamordnare som ska arbeta med uppgifterna i lagen är det bara 4 landsting som särredovisar den arbetstid som landstinget lägger ned på samordning av uppgifterna i lagen. 19 av 21 landsting

⁴⁴ 10 § förordningen (2006:637) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap

särredovisar dock användningen av den statliga ersättningen. De medel som betalats ut till landstingen finansierar samordnartjänster enligt nedan. Många lägger således relativt mycket tid på att arbeta med uppgifterna enligt lagen.

Hur stora är, uttryckt i årsarbetskrafter, de sammanlagda personella resurserna (t.ex. beredskaps-, säkerhetssamordnare, säkerhetschef) för samordning av landstingets uppgifter enligt LEH?

Årsarbetskrafter för beredskapssamordning	Antal landsting
Mindre än 0,25	0
Mellan 0,25 och 0,49	1
Mellan 0,50 och 0,74	3
Mellan 0,75 och 1,0	7
Mer än 1,0	9

Landstingen har använt medel både till sådan verksamhet som tillfaller deras ansvar för katastrofmedicin och inom ramen för mer övergripande krisberedskap.

Kostnader för uppgifterna i lagen

Landstingen redovisar även andra kostnader för att uppgifterna i lagen ska slutföras. Det handlar mest om kostnader för övning och utbildning, kostnader för konsulter, och kostnader för att arbeta med samordning av uppgifterna med aktörer inom och utanför landstinget. Även kostnader för material och utrustning för den personal som arbetar med frågor lyfts fram. Vissa kostnader som leder till att öka landstingens krisberedskapsförmåga men som härrör till det egna verksamhetsansvaret i enlighet med ansvarsprincipen lyfts också fram i några landsting. Exempel är utrustning av ledningsplaster, stöd till TiB-funktionen och inköp av Rakel-terminaler.

Sparande

Även landstingen uppvisar ett sparande av ersättningen (11 landsting). Det handlar om mindre summor i varje landsting, men ett mindre antal landsting har sparat över åren och byggt upp en buffert. Vissa landsting har medvetet sparat för att använda medel till någon särskild åtgärd nästkommande år. Andra landsting har sparat för att en viss åtgärd inte blivit av eller skjutits på framtiden. Åter andra hänvisar till att kostnaden blivit mindre än beräknad eftersom någon annan statlig myndighet har skjutit till medel för övning eller utbildning. 17 landsting uppger att de årligen upprättar en plan för hur ersättningen ska användas.

Ledningsplatser

MSB har lämnat teknisk rådgivning och ekonomiska bidrag till landsting för att utrusta deras ledningsplatser och därigenom stärka ledningsförmågan. För 2011 års verksamhet stärkte 4 landsting sin ledningsförmåga på detta sätt.

SSIK

MSB har lämnat teknisk rådgivning och ekonomiska bidrag till landsting för att stärka den tekniska försörjningen vid akutsjukhus (SSIK). För 2011 års verksamhet stärktes den tekniska försörjningen vid 10 akutsjukhus.

5.3.2 Resultat av den finansierade verksamheten

Den finansierade verksamheten har lett till följande resultat:

- 21 landsting har redovisat en risk- och sårbarhetsanalys till Socialstyrelsen med kopia till länsstyrelsen och MSB i enlighet med gällande föreskrifter om kommuner och landstings risk- och sårbarhetsanalyser MSBFS 2010:6.
- 18 landsting har en fastställd plan för att kunna hantera extraordinära händelser för mandatperioden 2010-2014.
- I 19 landsting har förtroendevalda och/eller personal som har utbildats för sin uppgift under 2011.
- I 18 landsting har förtroendevalda och/eller personal har övats för sin uppgift under 2011.
- 21 landsting deltar i en funktion för samordning av berörda aktörers åtgärder inför och vid en extraordinär händelse.
- 4 landsting har fått stöd för ökad ledningsförmåga.
- 10 landsting har fått stöd till att stärka den tekniska försörjningen vid akutsjukhus (SSIK).

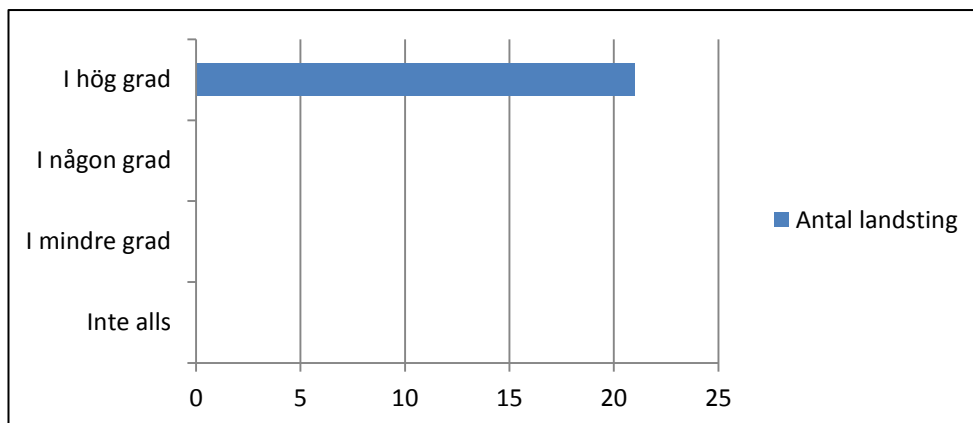
Ersättningen som morot

När det gäller betydelsen av den statliga ersättningen för att uppgifterna ska utföras är trenden tydlig. Samtliga 21 landsting anger att den i hög grad har betydelse.

Genom att använda sig av en delfinansiering genom statlig ersättning stimuleras landstingen att utföra åtgärder som ger en garanti till att ha en ledningsförmåga och möjlighet att samverka med andra aktörer vid såväl olyckor som kriser. Vidare kan MSB verka för att det skapas en teknisk grundplattform för att samverkan kan ske inom och mellan olika nivåer.

Om ingen delfinansiering/bidrag ges är risken att landstingen prioriterar de åtgärder som behövs för att klara egen verksamhet kopplat till extraordinära händelser och inte lägger kraft på den så viktiga samverkansförmågan. Vidare finns det en fara att de nedprioriterar åtgärder för att klara s.k. ”sällanhändelser” såsom ex. långvariga strömavbrott.

Landstingens bedömning av vilken betydelse den statliga ersättningen har haft för att uppgifterna i lagen ska fullgöras

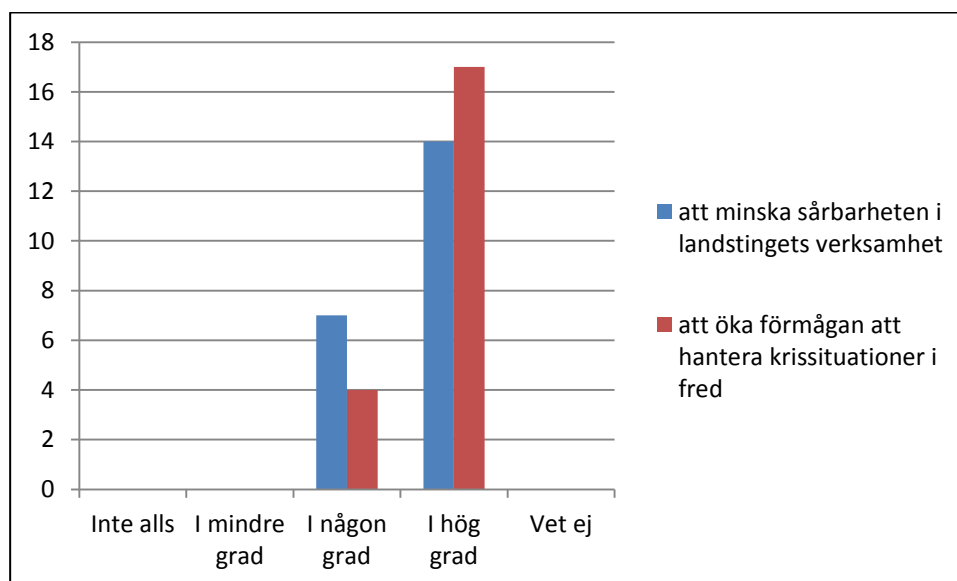

5.4 Påverkan på landstingens förmåga

Den statliga ersättningen utgår till landstingen för att de ska utföra ett kontinuerligt arbete med uppgifterna i lagen. Verksamheten ska leda till att sårbarheten i landstingens egen verksamhet minskar och att förmågan att hantera en extraordinär händelse ökar.

Ett stort antal landsting bedömer att den finansierade verksamheten i hög grad har lett till att minska sårbarheten i landstingets egen verksamhet (14 landsting), eller att den finansierade verksamheten i hög grad (17 landsting) har lett till att öka förmågan att hantera krissituationer i fred.

Landstingens bedömning av i vilken utsträckning den finansierade verksamheten har lett till att minska sårbarheten i landstingets verksamhet och att öka förmågan att hantera krissituationer i fred

Pengarna har enligt landstingens bedömning bidragit till att minska sårbarheten i landstingets verksamhet och att ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred genom att:

- Landstingens kunskap om risker och sårbarheter som kan påverka landstingets verksamhet har ökat.
- Planeringen för hur risker och sårbarheter ska undanröjas eller minskas har förbättrats.
- Förmågan att hantera en extraordinär händelse, d.v.s. att vidta de nödvändiga åtgärder som krävs för att säkerställa att samhällsviktig verksamhet kan upprätthållas samt att ge invånare och medier information om händelsen har ökat.

5.5 MSB:s bedömning

Landstingen har med stöd av den statliga ersättningen för uppgifterna enligt LEH arbetat med risk- och sårbarhetsanalys, planering, samordning, samt anordnat utbildning och övning av den politiska ledningen och övrig personal så att de ska klara sina uppgifter vid en extraordinär händelse i fredstid. Den statliga ersättningen leder till att uppgifter blir fullgjorda och är ett viktigt incitament för landstingen att fullgöra arbetet med uppgifterna i lagen. MSB bedömer att uppgifterna skulle utföras i betydligt mindre utsträckning om ersättningen inte hade betalats ut. Stödet till landstingen har även bidragit till att 4 landsting har stärkt sin tekniska ledningsförmåga.

MSB bedömer att den statliga ersättningen till landstingen har haft stor betydelse för att minska sårbarheten i landstingets verksamhet och att öka förmågan att hantera krissituationer i fred. Stödet till landstingens ledningsplatser har även haft stor betydelse för att stärka den tekniska ledningsförmågan i dessa landsting.

MSB bedömer samtidigt att kvaliteten i landstingens arbete ytterligare kan förbättras. Arbetet när det gäller risk- och sårbarhetsanalys fungerar bra i många landsting men flera landsting uppvisar även brister. I vissa fall har landstingen lämnat in en risk- och sårbarhetsanalys som inte inbegriper samtliga sju punkter i enlighet med de föreskrifter som gäller. För de landsting som redovisar enligt punkterna finns i vissa fall utrymme för förbättringar när det gäller kvaliteten på redovisningen. En sårbarhet som MSB har identifierat i återkopplingen av landstingens risk- och sårbarhetsanalyser är att ett märkvärdigt antal landsting inte hade förmåga att evakuera ett större sjukhus på mindre än ett dygn och att de generellt har en bristande förmåga att hantera smittat vatten.

Arbetet med att ta fram risk- och sårbarhetsanalysen har inte heller alltid bedrivits i en bred process där berörd personal inom olika verksamhetsområden och verksamheter inom landstinget har deltagit. MSB menar att ersättningen skulle få bättre effekt om landstingen använde den på

så sätt att arbetet med risk- och sårbarhetsanalys förbättrades och att arbetet förankrades bättre inom landstingets olika verksamheter. Det gäller både för arbetet med att analysera vilka risker som finns inom den egna förvaltningen eller motsvarande, att uppskatta vad konsekvenserna skulle bli om risken skulle bli verklighet och att ange åtgärdsförslag på hur de identifierade riskerna ska åtgärdas. På samma sätt bör relevant personal och beslutsfattare utbildas och övas i en kontinuerlig process för extraordinära händelser.

MSB bedömer att landstingen använder tilldelade medel på ett sätt som bidrar till att stärka förmågan men att vissa åtgärder de redovisar mot anslaget inte kan kopplas till någon av uppgifterna i lagen. Flera landsting sparar medel samtidigt som det finns utrymme för förbättringar av arbetet med några av uppgifterna i lagen. MSB och länsstyrelserna bör arbeta med att stödja landstingen bättre så att det blir tydligare vad ersättningen får finansiera och hur landstingen kan arbeta för att få full effekt i pengarna. Landstingen har inte något geografiskt områdesansvar liknande det som kommunerna har. De ska dock arbeta med samordning och samarbete med många aktörer under en extraordinär händelse. En del av de sparade medlen skulle kunna riktas till att arbeta med systematiskt med sådana åtgärder som stärker samverkan med berörda aktörer.

Vad som ingår i landstingets eget verksamhetsansvar bör också tydliggöras så att större investeringar såsom utrustning av ledningsplatser inte tynger användningen av den ersättning som är öronmärkt åt andra frågor.

6. Frivilliga försvarsorganisationer

6.1 Inledning

Anslag 2:4 Krisberedskap har använts till att finansiera uppdrag till frivilliga försvarsorganisationer om 28 mnkr i syfte att stärka krisberedskapen. I bilaga 4 finns en förteckning över de organisationer som fått stöd från anslag 2:4 Krisberedskap under 2011. MSB fördelar även medel i form av organisationsstöd till de frivilliga försvarsorganisationerna, vilket belastar MSB:s förvaltningsanslag 2:7. Även Försvarsmakten fördelar för sin verksamhet uppdragsmedel och organisationsstöd till dessa organisationer. Denna finansiering ligger dock utanför denna uppföljning.

Frivilliga försvarsorganisationer utbildar frivilliga som i händelse av en kris kan avropas när samhällets normala resurser inte räcker till. De frivilliga behöver ingå avtal med kommuner och myndigheter för att kunna avropas. För att beviljas finansiering för frivilliga resurser som finns i beredskap måste berörda myndigheter och kommuner uttrycka behov av förstärkningsresurser i form av personal som de frivilliga försvarsorganisationerna kan rekrytera, utbilda och öva. Efter dialog med berörda myndigheter lämnar MSB uppdrag till frivilliga försvarsorganisationer att genomföra utbildningar som ska svara upp mot behoven.

6.2 Utgångspunkter för uppföljningen

Frivillig försvarsverksamhet regleras i förordningen (1994:524) om frivillig försvarsverksamhet. Beloppen som MSB kan fördela till frivillig försvarsverksamhet finns uttryckt i MSB:s regleringsbrev. Där framgår också att de finansierade uppdragen ska bidra till att höja krisberedskapen i samhället.

6.3 Finansierade uppdrag

Under 2011 gav MSB uppdragsmedel till 12 frivilliga försvarsorganisationer för att stärka samhällets krisberedskap inom olika områden.

Exempel på finansierade uppdrag

Utbildning av:

- Förare till olika fordon (bandvagnar och andra terrängfordon, bussar, lastbilar, motorcyklar samt reservkraftsoperatörer). Utbildningarna syftar exempelvis till att stödja el-operatörer att hantera stora haverier på el-nätet och att bättre kunna hantera skador på infrastruktur. Behov har uttryckts av t.ex. Svenska Kraftnät och Trafikverket.
- Piloter som kan inhämta information åt länsstyrelser och myndigheter. Genom att från luften inspektera infrastruktur ska man på ett mer

effektivt sätt kunna leda reparationsinsatser och skaffa sig en gemensam lägesuppfattning och en överblick över t.ex. översvämningar, stormskador, ras, radioaktiva utsläpp och skred.

- Signalister för lokalt och regionalt ledningsstöd samt bemanning av SvK MOLOS (Mobilt lednings och sambandssystem) och Trafikverkets ledningsbandvagnar.
- Insatspersonal för skydd av jordbrukets djur har fått utbildning och grundläggande kompetens inom smittskydd och läkemedelshantering avseende olika djurslag för att stödja läsveterinärer vid epizootier och zoonoser samt stabsledning på operativa ledningscentraler. Även utbildning av provtagningspersonal inom strålenergiberedskap har finansierats. I samband med djursjukdomen blåtung som drabbade Sverige 2008 deltog ca 300 veterinärsassistenter från Svenska Blå stjärnan (20-60 stycken om dagen) i Jordbruksverkets insats att vaccinera boskap.
- Medlemmar från olika frivilliga försvarsorganisationer inom konceptet Frivilliga resursgrupper (FRG). Även befattningsutbildning av frivilliga resurser för krisinformation och kommunikation har genomförts i syfte att stödja kommuner.
- Insats- och ledningspersonal inom området CBRNE-händelser.
- Räddningshundsekipage.
- Frivilliga för krisstödjande insatser vid flygplatser.

6.4 Påverkan på förmågan

MSB bedömer att de finansierade uppdragen på ett kostnadseffektivt sätt har bidragit positivt till samhällets krisberedskap och därmed också till att stärka förmågan.

6.5 MSB:s bedömning

MSB bedömer att de frivilliga försvarsorganisationerna är en betydelsefull resurs för att stärka samhällets krisberedskapsförmåga men att de frivilliga försvarsorganisationernas uppgifter och förmågor behöver tydliggöras, utvecklas och ges ökad tillgänglighet i krisberedskapen.

De medel som fördelas via anslag 2:4 Krisberedskap skulle enligt MSB:s bedömning få en större effekt om myndigheter och kommuners behovsanalys avseende förstärkningsresurser förbättrades. Myndigheterna i samverkansområdena och kommunerna behöver delta mer aktivt i arbetet med att ta fram denna behovsanalys.

7. Forskning och studier

7.1 Inledning

I enlighet med MSB:s regleringsbrev inriktar, beställer, kvalitetssäkrar och förmedlar MSB forskning i syfte att bidra till kunskapsutvecklingen inom området samhällsskydd och beredskap. Under 2011 avsattes 118 miljoner kronor för forskning och studier från anslag 2:4 Krisberedskap.

Forskningsmedlen fördelas i första hand genom öppna utlysningar inom vilka forskare vid svenska lärosäten söker medel i konkurrens. Utlysningarna sker antingen brett och svarar mot MSB:s forskningsprogram, eller tematiskt inom utpekade områden. Utlysningarna grundar sig på forskningsbehov som framkommit genom dialog med behovsägare internt i myndigheten och externt, främst i samband med framtagandet av MSB:s forskningsprogram. Genom ett öppet ansökningsförfarande får MSB möjlighet att välja de bästa forskningsförslagen, både vad gäller vetenskaplig kvalitet samt relevans och behov. Urval sker efter en fastlagd forskningshanteringsprocess som innehåller behovsanalyser och -bedömningar samt vetenskapliga granskningar. För att det ska ske en kunskapsutveckling är det viktigt att involvera forskningens målgrupper i forskningsarbetet. Detta sker genom olika kommunikationsaktiviteter såsom konferenser, workshops, seminarier, webb, referensgruppsarbete m.m. De studier som finansierats via anslag 2:4 är uppdragsbeställningar som på kortare tid än den mer långsiktiga forskningen ger svar på problemställningar inom området samhällsskydd och beredskap.

7.2 Genomförd verksamhet och resultat

Anslag 2:4 finansierade under 2011 ett 70-tal olika forskningsaktiviteter. Drygt 20 av dessa utgjordes av nya satsningar medan ett 30-tal satsningar avslutades. Majoriteten av satsningarna utgörs av treåriga forskningsprojekt men MSB satsar även på bredare och längre s.k. ramforskningsprogram inom olika teman samt olika former av struktur- och miljöstöd för att bl.a. sprida kompetensbyggandet över geografiska och disciplinära gränser. Eftersom området samhällsskydd och beredskap är brett och behovet av kunskapsutveckling stort samarbetar MSB med andra forskningsfinansiärer. Sex av de projekt som påbörjades 2011 är inom området farliga ämnen/ smittsamma sjukdomar och finansieras tillsammans med SIDA. Bland de projekt som avslutades under året återfanns fem projekt inom ramen för nationella säkerhetsforskningsprogrammet som MSB driver tillsammans med VINNOVA och FMV. I projektportföljen återfinns också projekt som samfinansieras med *Department of Homeland Security* inom ramen för Sveriges bilaterala FoU-avtal med USA.

7.3 Kortsiktiga effekter av forskningen

Forskning är till sin natur en långsiktig verksamhet och effekterna av satsningarna är svåra att mäta direkt efter avslutad aktivitet. Mot bakgrund att MSB finansierar behovsmotiverad och tillämpad forskning synliggörs dock

snabbt olika avtryck av forskningen. I majoriteten av projekten sker forskningen nära avnämarna, som t.ex. får agera fokusgrupper eller ingå i de obligatoriska referensgrupper som kopplas till varje projekt. Till varje forskningsprojekt knyts sakkunnig handläggare (projektuppföljare) på MSB. Projektuppföljarna har nytta av forskningen i sin dagliga verksamhet, kan tanka av resultat under projektets gång och samtidigt agera länk till de externa målgrupper forskningen vänder sig till. På detta sätt pågår en ständig interaktion mellan forskningsutförarna och mottagarna av resultaten.

Under 2011 avslutades ett 30-tal forskningsprojekt som tillsammans bidrar med ny kunskap inom hela området samhällsskydd och beredskap. Forskningen har lett till vetenskapliga meriteringar bland de involverade forskarna, i form av doktors-, docent- och professorstitlar och till nya inslag i universitetskurser och utbildningsprogram. Utanför akademien har MSB finansierade forskare samverkat med, utbildat och föreläst för aktörer inom området samhällsskydd och beredskap på alla nivåer. Nedan följer exempel på avtryck från de forskningsprojekt som avslutades under 2011.

Utvecklingen av Sveriges och EU:s krisberedskap

På FOI/KTH har en forskargrupp arbetat med att ta fram en metod för att identifiera nya teknikområden av betydelse för hur samhällets krisberedskap utvecklas, t.ex. nanoteknologi, kommunikationsteknologi och autonoma system. Forskningsresultaten används redan nu av bl.a. MSB i sitt arbete med framtida strategisk analys, som grund för bredare dialog kring framtida teknologiers inverkan på myndigheters arbete.

Om EU:s samlade krishanteringsförmåga forskar en internationell grupp med bas på Försvarshögskolan. Målet är ökad forskningsbaserad kunskap för policyskapande och beslutsfattande. Forskarna har genom att utbilda, ordna workshops på hög nivå och agera som experter fått ett stort genomslag för sin forskning hos politiker och tjänstemän i Sverige och i EU:s institutioner i Bryssel.

Blåljusmyndigheter

Polismyndigheten och kommunerna i Östergötland har samverkat med en forskargrupp vid Linköpings universitet som studerat masshändelser, t.ex. demonstrationer och stora sportevenemang. Forskningsresultaten har tagits omhand i utbildningar inom polisen om agerande i samband med stora sammankomster.

Vid Mittuniversitetet har forskning bedrivits om mötet mellan offentliga organisationer med räddningsuppdrag och frivilliga i form av allmänhet och frivilligorganisationer. Forskarna har i nära samverkan med lokala myndigheter i Östersund (räddningstjänst, polis, länsstyrelsen, landstinget och kommunen), exemplifierat rutiner för att ta tillvara erfarenheter från alla de aktörer som normalt befinner sig på en skadeplats.

I Skåne, som drabbats av konflikter mellan olika sociala grupper, har en uppmärksammas forskargrupp studerat och analyserat de föreställningar som finns om varandra hos olika befolkningsgrupper respektive räddningstjänst, polis och andra offentliga organisationer. Forskarna har identifierat

bakomliggande orsaker till möjliga krissituationer och utvecklat och prövat olika former för dialog. Forskargruppen har utvecklat ett samarbete med Räddningstjänst Syd, polisen, flera kommuner i Skåne och olika organisationer inom ungdomsverksamheten. Projektets slutrapport har fått stort genomslag i media och den dokumentärfilm som tagits fram inom ramen för projektet används nu i utbildningssyfte och som diskussionsunderlag.

Internationella insatser

En forskargrupp på Lunds universitet har bidragit med ett metodstöd som redan idag används i bl.a. MSB:s kapacitetsutvecklande verksamhet i katastrofdrabbade länder. Metoden tydliggör helheten i ett resilient system och underlättar analys av vilka faktorer som tillsammans genererar ett samhälls kapacitet. En handbok som beskriver metoden för slutanvändare produceras och har en tydlig målgrupp hos MSB och de andra nationella och internationella organisationer (inom FN, Röda Korset, Halvmånerörelsen m.fl.) som projektet har haft samarbete med.

Kriskommunikatörer

Ett postdoktoralt stöd har lett till forskningsresultat inom området traumajournalistik och medieberedskap. Journalister som rapporterar från katastrofplatser drabbar de drabbade med sina frågor och blir själva påverkade av situationen. Utföraren har i sitt projekt haft ett nära samarbete med forskare inom katastrofmedicin och bl.a. skrivit en artikel i kommande Kamedo-rapport samt anlitas av den norska 22-juli kommissionen. Kunskapen är efterfrågad vilket märks i det stora intresset för frågorna från journalister, myndigheter och lärosäten.

Informationssäkerhet

Med beslutsfattare och lagstiftare i fokus har forskare vid KTH utvecklat scenarier för ökad förståelse och diskussionsunderlag i debatten om integritetskränkande teknik. Det är idag svårt att mäta effekter av olika tekniker i termer av ökad säkerhet kontra integritet. Forskargruppen ringar in olika faktorer som är viktiga att ta hänsyn till när man talar om risker respektive nytta med övervakningsteknik. Forskningsresultaten ska leda till bättre dialog mellan beslutsfattare och allmänheten i denna svåra fråga.

Vid Linköpings universitet har en forskargrupp kommit långt med en teknisk lösning att uppnå ad hoc kommunikation mellan aktörer i samband med bortfall av infrastruktur. Den snabba tekniska utvecklingen av mobila plattformar har bidragit till att projektet kunnat leverera tekniska lösningar som redan nu testas i övningar. Det enda som krävs är att deltagarna har smarta telefoner. Forskargruppen har implementerat ett energisnålt och infrastrukturlöst meddelandespridnings-protokoll som går att använda på två vanliga plattformar. Gruppen har samarbetet med insatspersonal i Norrbotten och Östergötlands län för att studera kommunikation i räddningsinsatser och hur tekniska informationssystem utnyttjas.

Naturolyckor

I samarbete med Norges geologiske undersökelse har en forskargrupp vid Göteborgs universitet utvecklat nya verktyg för att kartlägga och analysera skredriskfaktorer. Gruppen har tagit fram en GIS-baserad analys av faktorer

som påverkar bildning av kvicklera och genomfört en klassning av områden med olika förutsättningar. Resultaten har förankrats hos Göteborgs kommun och Trafikverket, som varit engagerade i projektets referensgrupp.

I bilaga till denna uppföljning återfinns en lista med projekttitlar och utförare för alla pågående MSB-finansierade forskningsprojekt och på MSB:s hemsida finns alla projekt beskrivna (msb.se/forskning).

7.4 MSB:s bedömning

MSB gör bedömningen att den behovsmotiverade och tillämpade forskning som MSB beställer leder till kunskapsuppbyggnad och -utveckling hos aktörerna i krisberedskapssystemet. Aktörerna i samhället får genom finansieringen tillgång till ny forskningsbaserad kunskap, konkreta metoder och praktiska verktyg samt nätverk som inbegriper både praktiker och forskare. På landets lärosäten leder forskningsfinansieringen till att forskningsområdet samhällsskydd och beredskap stärks, vilket märks genom att de vetenskapliga meriteringarna inom området blir fler och att antalet kurser och program med bäring på området ökar i antal.

MSB strävar efter att få till stånd en kontinuerlig kunskapsutvecklingsprocess i vilken MSB kan bidra med efterfrågade forskningsresultat som myndigheterna i sin tur kan utveckla och vidareförädla för att omsätta i samhällets säkerhetsarbete.

Bilaga 1 - Centrala myndigheter och länsstyrelser

I tabell 1 återges en förteckning över hur medel från anslag 2:4 Krisberedskap fördelats till de centrala myndigheter som finns utpekade i förordning (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap. I tabell 2 finns en förteckning över den verksamhet som MSB har finansierat med anslag 2:4 under 2011. Verksamheten redovisas per verksamhetsområde. Tabell 3 visar fördelningen till länsstyrelser som finns utpekade i förordning (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap samt bidrag till ledningsplatser.

Tabell 1 – Fördelning av anslag 2:4 Krisberedskap per myndighet 2011

Myndighet	tkr
Elsäkerhetsverket	2 500
Energimyndigheten	20 000
Finansinspektionen	1 950
Försvarets radioanstalt	13 451
Totalförsvarets forskningsinstitut	6 035
Försäkringskassan	70
Jordbruksverket	8 757
Kustbevakningen	10 220
Lantmäteriet	2 639
Livsmedelsverket	41 214
Rikspolisstyrelsen	12 014
Sjöfartsverket	1 925
SMHI	1 174
Smittskyddsinstitutet	34 440
Socialstyrelsen	109 643
Statens veterinärmedicinska anstalt	32 773
Strålsäkerhetsmyndigheten	23 541
Transportstyrelsen	4 565
Trafikverket	10 100
Tullverket	3 760
Summa	340 772

Tabell 2 – Verksamhet som MSB har finansierat med anslag 2:4 Krisberedskap under 2011

Verksamhetsområde	tkr
Förstärkningsmateriel (RUHB)	88 684
Drift och förvaltning varningssystem	30 488
Skyddsrum	10 996
Större samverkansövningar	27 284
Utvecklingsprojekt (bl a SCADA, CBRN, kriskommunikation och utvecklad ledningsförmåga)	19 932
Avgift Rekryteringsmyndigheten PLIS	1 528
Summa	178 911

Tabell 3 – Fördelning av anslag 2:4 Krisberedskap per länsstyrelse 2011

Myndighet	tkr
Bidrag enligt förordning (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap	
Länsstyrelsen i Dalarnas län	2 180
Länsstyrelsen i Gotlands län	542
Länsstyrelsen i Gävleborgs län	1 081
Länsstyrelsen i Hallands län	1 086
Länsstyrelsen i Jämtlands län	1 170
Länsstyrelsen i Jönköpings län	1 529
Länsstyrelsen i Kalmar län	1 291
Länsstyrelsen i Kronobergs län	897
Länsstyrelsen i Norrbottens län	2 447
Länsstyrelsen i Skåne län	3 991
Länsstyrelsen i Stockholms län	6 095
Länsstyrelsen i Södermanlands län	1 649
Länsstyrelsen i Uppsala län	1 479
Länsstyrelsen i Värmlands län	676
Länsstyrelsen i Västerbottens län	1 700
Länsstyrelsen i Västernorrlands län	1 141
Länsstyrelsen i Västmanlands län	1 210
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	3 051
Länsstyrelsen i Örebro län	1 059
Länsstyrelsernas ledningsplatser	
Drift	15 036
Utveckling	11 414
Summa	63 122

Tabell 4 – Lista över projekt som har avslutats under 2011

Myndighet	Projektets namn	Samverkansområde
Försvarets radioanstalt	Stödverksamhet	Teknisk infrastruktur
Försvarets radioanstalt	Säkra kryptografiska funktioner (inklusive VPN-krypto = tilläggsansökan)	Teknisk infrastruktur
Försäkringskassan	Analys kring formerna och möjligheterna till bränsleförsörjning för reservkraft.	Ekonomisk säkerhet
Kustbevakningen	Cylinderkamera, inköp	Skydd, undsättning, vård
Kustbevakningen	Internationella övningar	Skydd, undsättning, vård
Kustbevakningen	Skagex 2011	Skydd, undsättning, vård
Kustbevakningen	Support NI-styrkan	Skydd, undsättning, vård

Kustbevakningen	Övningsmodul för nödläktring	Farliga ämnen
Lantmäteriet	Historiska editioner av allmänna kartor och flygbilder	Geografiskt områdesansvar
Lantmäteriet	Inventering av genomförda tillämpningar av den nya nationella höjddatamodellen (NNH) med kopplingar till naturolyckor och katastrofriskreducerande arbete	Geografiskt områdesansvar
Lantmäteriet	Nationell datainfrastruktur för tillgång till genomförda geotekniska undersökningar	Geografiskt områdesansvar
Lantmäteriet	NNH i Kristianstad – Tvådimensionell översvämningskartering	Geografiskt områdesansvar
Lantmäteriet	Test och utvärdering av Ny nationell höjddatamodell vid havsnivåhöjningar	Geografiskt områdesansvar
Livsmedelsverket	Livsmedelsförsörjning vid kris (SOFÄ-10)	Farliga ämnen
Livsmedelsverket	SOFÄ - 1 Early Warning Systems (EWS)	Farliga ämnen
Livsmedelsverket	SOFÄ - 18 Scenarioanalys	Farliga ämnen
Livsmedelsverket	SOFÄ - 19 Stärka analyskedjan: provtagning till analysvar	Farliga ämnen
Livsmedelsverket	SOFÄ - 22 Uppföljning av starthjälpen	Farliga ämnen
Livsmedelsverket	SOFÄ - 23 Utbildningsblock C – Kriskommunikation och information	Farliga ämnen
Livsmedelsverket	SOFÄ - 26 Ökad förmåga till mikrobiologiska analyser	Farliga ämnen
Livsmedelsverket	SOFÄ - 27 Utveckling av Livsteck.net som samordnad informationskanal för smittskydd/bereckskap samt krishantering vid olika händelser inom livsmedelsområdet.	Farliga ämnen
Livsmedelsverket	SOFÄ - 28 Biomonitorering som övervakning och tidig varning på ökad exponering för olika toxiska substanser.	Farliga ämnen
Livsmedelsverket	SOFÄ - 3 Food Science Informatics and Biocomputing (FIB)	Farliga ämnen
Livsmedelsverket	SOFÄ - 30 Förbättra känsligheten i mikrokärntestet, in vivo – en förstudie	Farliga ämnen
Livsmedelsverket	SOFÄ - 31 Hot och risker inom primärproduktionen	Farliga ämnen
Livsmedelsverket	SOFÄ - 32 Nätverk för kemiska analyser	Farliga ämnen
Livsmedelsverket	SOFÄ - 35 Automatiserad provupparbetning för stärkt laboratorieberedskap vid analys av dioxiner/PCB i kris	Farliga ämnen
Livsmedelsverket	SOFÄ - 4 Säkerhet vid dricksvattenanläggningar	Farliga ämnen
Livsmedelsverket	SOFÄ - 5 Informationsplan för RN-händelser	Farliga ämnen
Livsmedelsverket	SOFÄ - 7 Kartläggning av antibiotikaresistenta bakterier i livsmedel	Farliga ämnen

Livsmedelsverket	SOTI - 2 Utbildningsblock D ("hanteringsövning" av utrustning), kartläggning av nationella resurser i samverkan med andra aktörer	Teknisk infrastruktur
Livsmedelsverket	SOTI - 7 Uppföljning av större dricksvattenkris	Teknisk infrastruktur
Länsstyrelsen i Gävleborgs län	Stärkt CBRNE-förmåga i norra Sverige	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Hallands län	Kunskapsuppbyggnad för vidareutveckling av länsöverskridande samverkan inom Sydlänssamverkan	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Hallands län	Samordnad beredskapsplanering för höga flöden, dammbrott och översvämningar	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Hallands län	Styrel i Hallands län. Analys avseende kritiskt elberoende.	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Jönköpings län	RSA scenario Isstorm	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Jönköpings län	Sydlänssamverkan	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Kalmar	Projekt RSA+Styrel	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Kronobergs län	Regional samverkansövning	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Kronobergs län	Utveckling av regional samverkan och ledning i Krissamverkan Kronoberg	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Skåne län	Kunskapsuppbyggnad för vidareutveckling av länsöverskridande samverkan inom Sydlänssamverkan	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Skåne län	Regional WIS övning i Skåne	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Skåne län	Styrel i Skåne län	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Skåne län	Övning Phoenix	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Stockholms län	Kunskapsuppbyggnad Stockholms län 2011 – Delmål Forum	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Stockholms Län	Kunskapsuppbyggnad Stockholms län 2011, Delmål RSK	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Stockholms län	Ledning och samverkan med Rakel i Stockholms län	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Stockholms län	Länsövergripande samverkan ÖSAM	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Stockholms län	Metodutveckling - RSA i Stockholms län	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Stockholms län	Styrel i Stockholms län	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Södermanland	Förstärkning av förmågan att hantera CBRN- och Epizootihändelser	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Södermanland	Integrations- och handikappaspekter i krishantering	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Södermanland	Länsövergripande samverkan,	Geografiskt

	kompetensuppbyggnad och metodutveckling i Mellansverige	områdesansvar
Länsstyrelsen i Uppsala	Styrel Uppsala län 2011	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Uppsala län	Kunskapsuppbyggnad Uppsala län 2011	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Uppsala län	Metoder och verktyg Uppsala län 2011	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Uppsala län	Stödresurser Uppsala län 2011	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Uppsala län	ÖSAM för Uppsala län 2011	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Värmland	Utveckling av RSA o Förmågebedömning (delprojekt Styrel)	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Värmland	ÖSAM; Länsövergripande samverkan, kompetensuppbyggnad och metodutveckling i Mellan-Sverige.	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Västerbotten	Deltagande och arbete i planering och genomförande av Barents Rescue	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Västernorrland	Förstudie gemensam larm- och ledningscentral Västernorrland	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Västernorrland	Klok antibiotikaanvändning och vårdhygienrutiner	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Västernorrland	RSA Västernorrland	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Västernorrland	Stärkt CBRNE-förmåga i norra Sverige	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Västernorrland	Utbildning och övning Västernorrland	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Västmanlands län	Länsövergripande samverkan, kompetensuppbyggnad och metodutveckling i Mellansverige	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Västmanlands län	Risk- och sårbarhetsanalys- utveckling av metoder och verktyg för ökad krishanteringsförmåga	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Västmanlands län	Samhällsviktig verksamhet- Prioritering av el till samhällsviktiga användare vid elbrist	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Västmanlands län	Utveckling av U-Sam: samordnad ledning och kriskommunikation – före, under och efter	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	Kunskapsuppbyggnad Västra Götalands län 2011	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	Miljöatlas	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	Nationell pilotstudie för förebyggande och minskad spridning av antibiotikaresistens	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	Skagex 2011	Skydd, undsättning, vård
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	Utvecklad krisinformationssamordning i Västra Götalands län 2011	Geografiskt områdesansvar

Länsstyrelsen i Örebro	Kunskapsuppbyggnad Örebro 2011	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Örebro	Länsövergripande samverkan 2011	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Örebro län	Kriskommunikation Örebro län	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Örebro län	Metoder och verktyg Örebro län 2011	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Örebro län	Stödresurser 2011 Örebro län	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Östergötland	Kunskapsuppbyggnad - utbildning och övning	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Östergötland	Metoder och verktyg	Geografiskt områdesansvar
Länsstyrelsen i Östergötland	Samverkan	Geografiskt områdesansvar
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	SAMÖ-KKÖ 2011	Geografiskt områdesansvar
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Stöd till regionala samverkanskurser(RSK) och övningar (RÖ)	Geografiskt områdesansvar
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Utveckling av Krisinformation.se	Teknisk infrastruktur
Post- och telestyrelsen	Bemyndigande avseende etappmål 3:1 enligt 2010 års överenskommelse 1. Renovering av befintliga Basstationer 2. Krishantering NTSG 3. Voip i NTSG-portal 4. nya funktioner i NTSG-portal	Teknisk infrastruktur
Post- och telestyrelsen	Bemyndigande avseende etappmål 4:1 enligt 2010 års överenskommelse. 1. GLU-P fas 4 - Provdraft av Meddelandefunk. samt upprätthållande av funktioner för GLU 2. Infosäk, operatör	Teknisk infrastruktur
Post- och telestyrelsen	Förstudie – införande av Rakel vid samhällsviktiga Teleoperatörers nätdriftcentraler	Teknisk infrastruktur
Post- och telestyrelsen	Gemensam lägesuppfattning, GLU, - vidareutveckling	Teknisk infrastruktur
Post- och telestyrelsen	Utbildning i att bygga robusta "byanät"	Teknisk infrastruktur
Rikspolisstyrelsen	Övningsverksamhet 2011	Skydd, undsättning, vård
Sjöfartsverket	Gemensam grundläggande krisutbildning	Transporter
Sjöfartsverket	Internationella flyg- och sjöräddningsövningar	Skydd, undsättning, vård
Sjöfartsverket	Kommunikation och information om SO TP	Transporter
Sjöfartsverket	Risk- och sårbarhetsanalys för sjöfartssektorn	Transporter
Sjöfartsverket	Samverkan - samhällets	Skydd, undsättning,

	räddningsenheter	vård
Sjöfartsverket	SKAG EX 11	Skydd, undsättning, vård
Sjöfartsverket	Utbildning/övning/kompetensutveckling inom sjöfartssektorn	Transporter
Smittskyddsinstitutet	Finansiering av av säkerhetslaboratorierna	Farliga ämnen
Smittskyddsinstitutet	Inköp av utrustning för automatisering av sekvensering av influensavirus med massiv parallellsekvensering	Farliga ämnen
Smittskyddsinstitutet	MagPix-instrument för Luminex-teknologi (investering)	Farliga ämnen
Smittskyddsinstitutet	Masspektrometri för detektion och typning av bioterroragens och zoonotiska smittämnen, MALDI-TOF (investering)	Farliga ämnen
Smittskyddsinstitutet	Mikrosim MG - myndighetsgemensam mikrosimuleringsmodell	Skydd, undsättning, vård
Smittskyddsinstitutet	Myndighetsövergripande kommunikation kring utbrott av smittsamma sjukdomar	Farliga ämnen
Socialstyrelsen	Centrala kurser	Skydd, undsättning, vård
Socialstyrelsen	Förstärkt kommunikationsberedskap och -hantering	Farliga ämnen
Socialstyrelsen	Medicinska expertgrupper	Farliga ämnen
Socialstyrelsen	MSB & Socialstyrelsens vårkonferens Nationella krisberedskapskonferensen (SoS/SKL)	Skydd, undsättning, vård
Socialstyrelsen	Myndighetsgemensam webbaserad utbildning inom CBRNE	Farliga ämnen
Socialstyrelsen	Regionalt utbildningsuppdrag	Skydd, undsättning, vård
Socialstyrelsen	Samverkansövning Barents Rescue	Skydd, undsättning, vård
Socialstyrelsen	Skagex 2011	Skydd, undsättning, vård
Statens Jordbruksverk	Breddad omvärldsbevakning	Farliga ämnen
Statens Jordbruksverk	Epiteamet, utveckling av fältenheter	Farliga ämnen
Statens Jordbruksverk	Kunskapsuppbyggnad kring krishantering av GMO	Farliga ämnen
Statens Jordbruksverk	Nordiskt - Baltiskt samarbete/nätverk	Farliga ämnen
Statens Jordbruksverk	Process för epzooti-blankett	Farliga ämnen
Statens Jordbruksverk	Utredning av mjältbrandsutbrott	Farliga ämnen
Statens Jordbruksverk	Övningsprocess/paket/plan	Farliga ämnen
Statens Veterinärmedicinska anstalt	2:2 Från mustest till masspektrometri – instrument för beredskap mot förgiftning med botulinumtoxin	Farliga ämnen
Statens Veterinärmedicinska Anstalt	2:5 Förbättrad sjukdomsövervakning genom tidig upptäckt av smittämnen hos riskkategorin självdöda djur och	Farliga ämnen

	djur som avlivats p.g.a. sjukdom	
Statens Veterinärmedicinska Anstalt	Antibiotikaresistens -betydelse av spridning med livsmedel och som zoonos	Farliga ämnen
Statens Veterinärmedicinska Anstalt	Bakterieidentifikation med snabb kemisk.inst.teknik	Farliga ämnen
Statens Veterinärmedicinska Anstalt	CSF 11 – Diagnostik av svinpest – Övning och kompetens	Farliga ämnen
Statens Veterinärmedicinska Anstalt	Generell och snabb identifiering av okända smittämnen	Farliga ämnen
Statens Veterinärmedicinska Anstalt	Informationssäkerhet	Farliga ämnen
Statens Veterinärmedicinska Anstalt	Inköp av material för framtagande av fälttest för mjältbrand	Farliga ämnen
Statens Veterinärmedicinska Anstalt	Kemiska risker	Farliga ämnen
Statens Veterinärmedicinska Anstalt	Komplettering av IVC-system för infektionsstudier	Farliga ämnen
Statens Veterinärmedicinska Anstalt	Redundans för laboratorieinformationssystem, LIMS	Farliga ämnen
Statens Veterinärmedicinska Anstalt	Revidering av vademecum i epizootisjukdomar	Farliga ämnen
Statens Veterinärmedicinska Anstalt	Utrustning för diagnostik av klass 3-organismer	Farliga ämnen
Strålsäkerhetsmyndigheten	Beredskapslaboratorier (verksamhet under utfasning)	Farliga ämnen
Strålsäkerhetsmyndigheten	Beredskapsmetoder - vidmakthållande (Verksamhet som är under utfasning från anslag 2:4)	Farliga ämnen
Strålsäkerhetsmyndigheten	CPD-kurser för sjukhusfysiker (Verksamhet under utfasning från anslag 2:4)	Farliga ämnen
Strålsäkerhetsmyndigheten	Datahantering (UTFASNINGSPROJEKT)	Farliga ämnen
Strålsäkerhetsmyndigheten	Gräsprovtagningsorganisationen (verksamhet under utfasning)	Farliga ämnen
Strålsäkerhetsmyndigheten	Ledningscentralen	Farliga ämnen
Strålsäkerhetsmyndigheten	Ledningsförmåga	Farliga ämnen
Strålsäkerhetsmyndigheten	Långsiktig kompetensförsörjning. Universitetstjänster (Verksamhet under utfasning från anslag 2:4)	Farliga ämnen
Strålsäkerhetsmyndigheten	Prognos och tidig varning	Farliga ämnen
Strålsäkerhetsmyndigheten	Prognos och tidig varning (UTFASNINGSPROJEKT)	Farliga ämnen
Strålsäkerhetsmyndigheten	REAC (UTFASNINGSPROJEKT)	Farliga ämnen
Strålsäkerhetsmyndigheten	Specialistutbildning för instruktörer i räddningstjänst (verksamhet under utfasning från anslag 2:4)	Farliga ämnen
Strålsäkerhetsmyndigheten	Utrustning för fält- och labbaserade analyser (verksamhet under utfasning)	Farliga ämnen
Strålsäkerhetsmyndigheten	Utveckling av beredskapsmetoder för nukleära och radiologiska	Farliga ämnen

	nödsituationer	
Strålsäkerhetsmyndigheten	Övning och utbildning av nationella strålskyddsberedskapen (verksamhet under utfasning)	Farliga ämnen
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	Förstudie av automatiska vattenståndsprognoser	Skydd, undsättning, vård
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	Utveckling av klimatanpassningsportalen i samråd med användare	Skydd, undsättning, vård
Totalförsvarets forskningsinstitut	LOTUS - Localisation of Threat Substances in Urban Society	Farliga ämnen
Trafikverket	Barents Rescue 2011	Transporter
Trafikverket	GSN/Resultatmål	Transporter
Trafikverket	Krisledning Järnväg	Transporter
Trafikverket	Krisövning Investeringsverksamhet	Transporter
Trafikverket	Nationell datainfr för geologiska undersökningar (förstudie)	Transporter
Trafikverket	Trafikverket/Trafik/Järnvägs deltagande SAMÖ/KKÖ 2011	Transporter
Trafikverket	Utveckling regional samverkan	Transporter
Transportstyrelsen	Deltagande i samverkansråd	Transporter
Transportstyrelsen	Krisledningsfunktion	Transporter
Transportstyrelsen	Krisledningsutbildning på flygplats	Transporter
Transportstyrelsen	Mötesplats Transporter / POS	Transporter
Transportstyrelsen	Privat-offentlig samverkan	Transporter
Tullverket	Deltagande i Barents Rescue	Farliga ämnen
Tullverket	FTN-anlutning Tullverket Göteborg	Skydd, undsättning, vård
Tullverket	Fördjupad RN-utbildning	Farliga ämnen
Tullverket	Instruktörsutbildning CBRNE	Farliga ämnen
Tullverket	Kompetensutveckling CBRNE-insats i marin miljö.	Farliga ämnen
Tullverket	Kompetensutveckling RN	Farliga ämnen

Bilaga 2 – Fördelning till kommuner

I tabell 5 återges summan av den ersättning som landets kommuner och har fått för uppgifterna enligt lagen (2006:544) om kommuner och landstings uppgifter inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap samt den ersättning som har betalats ut till kommuner för kommunal ledning och räddningscentraler.

Tabell 5 – Fördelning till kommuner 2011

Bidragstyp	tkr
Ersättning kommuner enligt LEH	282 096
Bidrag till kommuner för kommunal ledning och räddningscentraler	
Askersund	70
Borlänge	1 300
Bräcke	1 514
Degerfors	732
Dorotea	926
Eksjö	58
Finspång	98
Gotland	1 602
Hallstahammar	107
Haninge	966
Herrljunga	77
Håbo	1 261
Hässleholm	87
Karlskoga	4 153
Karlstadregionens rtjf	255
Kungsbacka	534
Laholm	2 000
Linköping	1 553
Linköping	1 738
Ljungby	66
Lund	805
Malung/Sälen	1 575
Malå	564
Markaryd	18
Medelpads rtj	873
Mora	1 734
Motala	1 621
Motala	4 259
Mörbylånga	1 958
Norrköping	4 552
Norsjö	929
Nybro	800
Nyköping	2 530
Nynäshamn	600

Oskarshamn	1 646
Räddningstjänst syd	1 000
Sigtuna	750
Sollefteå	312
Storuman	926
Sundsvall	261
Säffle	191
SÄRF	1 000
Söderhamn	74
Trollhättan	2 211
Vadstena	114
Vallentuna	297
Västervik	100
Summa ledning	75 541
Totalt till kommuner	357 657

Bilaga 3 – Fördelning till landsting

I tabell 6 redovisas den ersättning som landets kommuner och landsting har fått för uppgifterna enligt lagen (2006:544) om kommuner och landstings uppgifter inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Tabellen innehåller även information om den ersättning som har betalats ut till kommuner och landsting för kommunal ledning och räddningscentraler samt sjukvårdens säkerhet i kris och i krig (SSIK).

Tabell 6 – Fördelning till landsting 2011

Bidragstyp	tkr
Ersättning landsting enligt LEH	10 000
SSIK och bidrag ledningsplatser	
Stockholms landsting	872
Landstinget Uppsala län	2 100
Landstinget Sörmland	116
Landstinget Östergötland	4 000
Landstinget Kronoberg	4 264
Landstinget Kalmar län	3 900
Region Skåne	572
Landstinget Halland	810
Västra Götalandsregionen	7 857
Landstinget Dalarna	600
Landstinget Västerbottens län	1 480
Landstinget Norrbottens län	102
Övriga landstingsgemensamma utbetalningar	2 723
Summa ledning	29 396
Totalt till landsting	39 396

Bilaga 4 – Fördelning till frivilliga försvarsorganisationer

Tabell 7 återger de bidrag som betalats ut till frivilliga försvarsorganisationer för uppdragsverksamhet.

Tabell 7 – Bidrag för uppdragsverksamhet till frivilliga försvarsorganisationer under 2011

Organisation	tkr
Frivilliga Automobilkårernas Riksförbund (FAK)	1 800
Frivilliga Flygkåren (FFK)	6 317
Frivilliga Radioorganisationen (FRO)	1 381
Försvarsutbildarna	317
Frivilliga Motorcykelkårens Riksförbund	428
Svenska Brukshundklubben (SBK)	1 077
Svenska Blå Stjärnan	4 958
Sveriges Civilförsvarsförbund	8201
Sveriges Kvinnliga Bilkårens riksförbund (SKBR)	1 545
Riksförbundet Sveriges Lottakår (SLK)	626
Svenska Röda Korset (SRK)	1 155
Sjövärnskårens Riksförbund (SVK)	250
Summa	28 054

Bilaga 5 – Fördelning för forskning och studier

Tabell 8 återger vilka forskningsprojekt som har finansierats under 2011.

Tabell 8 – Bidrag för forskning och studier under 2011

Lärosäte/institut	Titel	tkr
Brandforsk	Anlagd brand	500
Brandforsk	Programstöd	1 700
Chalmers tekniska högskola	Metoder och system för robust och säker krishantering - forts projekt	1 200
Chalmers tekniska högskola	Effektiv insamling och analys av sensordata för säker krishantering	290
FOI	Collaborative Effort for Raman Explosive Detection (CEREX)	4 000
FOI	International Sub Millimeter Stand off Imager (ISSI)	3 000
FOI	ChemBio Countermeasure	1 000
FOI	Samverkansprojekt enl avtal med DHS inom omr Bioforensics	750
FOI	Controlled information security-placing the reins of information security in the hands of the management	514
FOI	Cope Tech- Coping with technology changes	474
FOI	Den civila luftfartens beroende av telesystem sett i ett terroristperspektiv	450
FOI	Chem Forensics	6 346
Försvarshögskolan	Nationellt centrum för krishanteringsstudier (CRiSMART)	7 000
Försvarshögskolan	Centrum för assymetriska hot- och terrorismstudier (CATS)	4 500
Försvarshögskolan	Creating a EU crisis Management Capacity for a Secure European Community	3 420
Försvarshögskolan	Nationellt centrum för krishanteringsstudier (CRiSMART)	700
Försvarshögskolan	What makes some organisations better than others at handling crisis? Exploring	374

	state of the art public sector crisis management	
Försvarshögskolan	Confronting Metaphorical Crisis Events and Countering the Aal-Qaeda Single Narrative	224
Försvarshögskolan	Forskningssamverkan	180
Göteborgs universitet	Dokumentationspraktik i krishantering	143
Göteborgs universitet	Single-strain improved oral vaccine for use in global control of Cholera	1 500
Göteborgs universitet	Nya verktyg för kartläggning av skredriskfaktorer och analys av dessa.	247
Högskolan i Skövde	Spelbaserad simulatorträning för insatsutbildning	738
Högskolan Väst	Samverkansövning - från parallell till synkron	424
Karlstads universitet	Centrum för klimat och säkerhet vid Karlstads universitet	375
Karlstads universitet	Genuskodade räddningstjänsten En studie av jämställdshets förutsättningar	2 000
Karlstads universitet	Genus och räddningstjänst teknik organsiation och jämställdshets-integrering	2 000
Karolinska institutet	Injuries among the elderly in light of their helath condition.Population-based register studies of long-term and acute determinants	1 709
Karolinska institutet	Improvement of health in HIV infection through health and bioinformatic approaches	1 300
Karolinska institutet	Integrated Syndromic Surveillance in India and South Africa	1 200
Karolinska institutet	Rapid diagnosis of active tuberculosis using a novell B cell test to monitor the effiaccy of adjunctive anti-TB treatment with phenylbutyrate and vitamin D	1 200
Karolinska institutet	Targeting malaria elimination in Africa New tools and strategies	1 200
Karolinska institutet	Healthcare associated infections, antimicrobial use and resistance in	1 000

	University Hospital setting in Ethiopia : an intervention study for rational antimicrobials use, prevention of infection outbreak and to limit their spread to the community. Highly mobile peer educators/ supervisors in action: testing an outreach peer intervention strategy for increased TB case detection and adherence among displaced populations and host communities in post-conflict in South Kivu Province/DRC	
Karolinska institutet	Study of memory B-cells to investigate how you become immune against malaria	1 000
Karolinska institutet	Strengthening International Humanitarian Post-Disaster	950
Kungliga tekniska högskolan	Strategisk beslutsunderlag baserat på miljö och riskfrågor	1 483
Kungliga tekniska högskolan	På lika villkor? Jämställdhetsfrågor ang risker i ett föränderligt samhälle	1 126
Kungliga tekniska högskolan	Assessing public acceptance of privacy invasive ICT solutions	966
Lindholmen Science Park AB	Security Arena Lindholmen	331
Linköpings universitet	Centrum för forskning inom respons och räddningssystem (CARER)	9 000
Linköpings universitet	Alignment between information infrastructure and local program organization in pandemic response	2 499
Linköpings universitet	Dynamisk planering av responsystemet i kommunen	1 939
Linköpings universitet	Framtidens säkra elektroniska identifiering	1 365
Linköpings universitet	Safe public e services an issue of trust and organisation	1 200
Linköpings universitet	Assessing GIS effects on professionals collaboration processes in an emergency management task	585
Linköpings universitet	Kravall eller fest - masshändelser ur ett processperspektiv	499
Linköpings universitet		492

Linköpings universitet	Hastily formed networks (FHN) with heterogeneous users	435
Linköpings universitet	Antaganden om olycksfall och dessas generaliseringsbrahet för olika domäners praktiska utredarbeten	330
Lunds universitet	SAFE MULTIBYGG	1 464
Lunds universitet	A participatory method f need based capacity development projects and programmes	793
Lunds universitet	Program for Risk and Vulnerability Analysis Development (PRIVAD)	7 949
Lunds universitet	Framework Programme for Risk and Vulnerability Analysis (FRIVA 3)	650
Lunds universitet	Transboundary crisis Communication- a study of how national governments and authorities communicate in financial cultural and environmental crisis	1 104
Lunds universitet	Intern kriskommunikation: Strategier och metoder för offentliga org interna krishantering	819
Lunds universitet	Design av responsystem med fokus på ledning	403
Lunds universitet	Securing Organizational Recilience in Escalating Situations	360
Lunds universitet	Legitimiacy knowledge creation and practical drift in information	282
Malmö högskola	Sociala risker, civilsamhällets omvandling och strategisk riskhantering	2 150
Malmö högskola	Praktikers lärande om krishantering och deras syn på vad som är skyddsvärt. Kunskapsuppbyggnad och utveckling av stödjande angreppssätt och strategier	538
Mittuniversitetet	Den enskildes drivkraft att förebygga olyckor och kriser	424
SIDA	Gemensam projektfinansiering, bidrag	- 6 000
Skånes universitetssjukhus	Tuberculosis in HIV infected individuals with access to antiretroviral therapy	1 100

Statens veterinärmedicinska anstalt, SVA	En vetenskaplig bas för den veterinära utbrottsberedskapen	2 728
Statens veterinärmedicinska anstalt, SVA	Universiell detektion av biologiska högriskorganismer	2 077
Stockholms universitet	Prevention at risk: Bridging the gap between objectivist and subjektivist approaches to the concept of risk	374
Swedish Institute of Computer Science	Avtalsbaserad fördelning av begr resurser i samband m kris	220
Sveriges lantbruksuniversitet	Zoonosis in humans and domestic animals. A cross-disciplinary approach in rural Cambodia	1 500
Södertörns högskola	Samtal i kris? Om sjukvårdsupplysningens pragmatik och retirik	466
Umeå universitet	Stockholm Network for security studies	234
Umeå universitet	Säkerhetsarbetets relevans och effekter ett forskningsprogram	2 214
Umeå universitet	Hoten Myndigheterna och lagen: effektiv krishantering i rättens gränsland	1 728
Umeå universitet	Spridning av bromerade dioxiner i miljön efter bränder i flamskyddat mtrl	810
Uppsala universitet	Att förutsäga och förebygga naturolyckor- Tvärvetenskaplig samverkan	2 700
Uppsala universitet	Från novis till nestor- om maskulinitet och risk i svensk räddningstjänst	1 025
Uppsala universitet	Aid implementation and security risk	467
Uppsala universitet	Efter krisen ansvarskrävande av den svenska byråkratiska eliten	- 346
Uppsala univesritet	Det dubbla traumat	290
Utrikespolitiska institutet	Forts Field work	500
Örebro universitet	Riskvärdering i klimatförändringens värld	233
Örebro universitet	Effekter av samhällets säkerhetsarbete	2 030
Örebro universitet	Kriskommuniktion i praktiken	532

Örebro universitet	Kommunikations- och tolkningsperspektiv på tillbud och olyckor i kem.ind.miljöer	85
Studier		9 952
Summa		117 711
